

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Marek Macháč

**Správní tresty a jejich ukládání v přestupkovém řízení ve světle
nové právní úpravy**

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Správní tresty a jejich ukládání v přestupkovém řízení vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne datum

.....

Marek Macháč

Na tomto místě bych rád poděkoval Doc. JUDr. Kateřině Frumarové, Ph.D. za odborné vedení, konzultace, rady a připomínky, které mi v průběhu psaní této diplomové práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	4
1. Vymezení pojmů sankce, trest a správní trest.....	6
1.1. Sankce.....	6
1.2. Trest.....	8
1.3. Trest z pohledu trestního práva.....	8
1.4. Správní trest.....	9
1.5. Shrnutí.....	11
2. Účel a funkce správních trestů z pohledu přestupkového práva.....	12
2.1. Historicko-teoretické přístupy.....	12
2.2. Funkce a účel správních trestů.....	14
2.3. Shrnutí.....	15
3. Právní úprava.....	16
3.1. Evropské prameny.....	16
3.2. Vnitrostátní prameny.....	18
3.3. Shrnutí.....	20
4. Druhy správních trestů.....	21
4.1. Napomenutí.....	21
4.2. Pokuta.....	22
4.3. Zákaz činnosti.....	25
4.4. Propadnutí věci.....	29
4.5. Propadnutí náhradní hodnoty.....	32
4.6. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku.....	33
4.7. Absence trestu zákazu pobytu.....	36
4.8. Shrnutí.....	37
5. Určení druhu a výměry trestů.....	38
5.1. Povaha a závažnost přestupku.....	38
5.2. Polehčující a přitěžující okolnosti.....	41
5.3. Další zákonem daná hlediska pro určení druhu a výměry trestů.....	44
5.4. Určování druhu trestů dle předešlé právní úpravy.....	46
5.5. Shrnutí.....	46
Závěr.....	47

Seznam použité literatury.....	50
Shrnutí.....	54
Abstrakt.....	55
Seznam klíčových slov.....	56
Key words	56

Úvod

Téma diplomové práce bylo vybráno především kvůli jeho aktuálnosti. Diplomová práce se bude zabývat oblastí správního práva, konkrétně správními tresty se zaměřením na jednotlivé druhy správních trestů, jejich výkon a ukládání. Dne 1. července 2017 vešel v účinnost nový zákon o přestupcích, který upravuje také oblast správních trestů a způsob jejich ukládání. Díky tomu se nabízí možnost k podrobnému zpracování problematiky v rámci diplomové práce.

V první kapitole budou představeny a vymezeny základní pojmy, které mají blízkou souvislost s tématem práce. Konkrétně jde o pojmy sankce a trest. Zvláštní důraz bude kladen na rozlišení trestu z pohledu trestního práva a správního trestu. Smyslem bude nalézt pojmové znaky těchto pojmů, jejich postavení v právní teorii, a to především prostřednictvím erudovaných autorů. Cílem kapitoly je jasné obsahové rozlišení těchto pojmů.

Druhá kapitola bude věnována účelu a funkci správních trestů ukládaných v přestupkovém řízení. V této souvislosti bude nezbytný stručný historický exkurz toho, jak se vnímání účelu a funkce trestu měnilo v čase v souvislosti s vývojem společnosti. Nejdříve budou představeny historickoprávní teorie trestání, poté funkce a účely trestu, jak jsou chápány dnes a jak se projevují ve správním trestání. Cílem kapitoly je identifikovat některé základní funkce správních trestů.

Třetí kapitola bude pojednávat o právním základu správního trestání a bude rozdělena na evropské a vnitrostátní prameny. Cílem této kapitoly je podat ucelený přehled o vnitrostátních i mezinárodních právních zdrojích správního trestání.

Čtvrtá kapitola se bude věnovat jednotlivým trestům, především zákonné úpravě a pravidlům pro jejich ukládání, přičemž stěžejní část práce bude spočívat v porovnání současného stavu s předešlou právní úpravou.

Pátá kapitola se bude zabývat zákonem stanoveným výčtem kritérií, která má správní orgán posuzovat při určování druhu a výměry trestů. Nejprve bude představen jejich kompletní výčet, následně se práce bude blíže zabývat každým z nich, přičemž samostatné kapitoly budou věnovány povaze a závažnosti přestupku a také polehčujícím a přitěžujícím okolnostem. V závěru bude krátké připomenutí obsahu právní úpravy za účinnosti předešlého zákona.

V rámci metodologie bylo při zpracování diplomové práce využito několika výzkumných metod, za účelem zajištění odpovídající odborné úrovně. Při výkladu jednotlivých právních norem byla použita metoda interpretace. Mezi použité vědecké metody patří analýza, která je proces myšlenkového rozkladu zkoumané problematiky. Rozborem vlastností, obsahu a vztahů jsem tak postupoval od celku k jeho jednotlivým částem. V návaznosti na analytickou metodu

byla použita také metoda syntézy a indukce, díky které jsem spojením jednotlivých poznatků získaných analýzou vyvozoval konkrétní závěry. Podstatná část práce je zpracována komparační metodou, ta byla využita při srovnání nové a předešlé právní úpravy správního trestání.

Pro psaní této diplomové práce bylo dostupné dostatečné množství zdrojů. Primárním zdrojem byla právní úprava, a to konkrétně zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Nejvíce jsem čerpal z odborných knižních publikací, ale tam kde to bylo vhodné, jsem využil také odborné články publikované v renovovaných právnických časopisech, případně odborné články advokátů, publikované na internetových stránkách jejich advokátních kanceláří, které efektivněji reagují na novinky v právní úpravě. Z psaných titulů týkající se správního práva mi nejvíce posloužila publikace profesora Dušana Hendrycha, dále *Komentář k zákonu o odpovědnosti za přestupky* od pánů Jemelky a Vetešníka a také publikace *Základy správního práva trestního* sepsaný autorským kolektive pod vedením Pavla Matese. Správní trestání má svým charakterem blízko k trestnímu právu, mají společných mnoho institutů a při psaní diplomové práce jsem také zjistil, že trestněprávní úprava byla zjevným inspiračním zdrojem pro nemalou část nové úpravy správního trestání, proto jsem kromě správněprávní judikatury využíval také trestněprávní judikaturu a publikace týkající se trestního práva; v tomto směru pak především *Trestní zákoník* od prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. a *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část* od prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc.

Smyslem této diplomové práce je vědecký rozbor nové právní úpravy správního trestání, doplněný o komparaci s právní úpravou předešlou. Cílem této diplomové práce je odpovědět na tyto dvě hlavní výzkumné otázky: *Poskytuje nová právní úprava dostatečně široký katalog správních trestů, které může správní orgán uložit za přestupek a stanovuje dostatečně konkrétní pravidla pro jejich výkon? Je míra právní úpravy kritérií a zásad pro ukládání správních trestů odpovídající pro posouzení povahy a specifikace škodlivosti přestupku?*

1. Vymezení pojmů sankce, trest a správní trest

Sankce a trest jsou pojmy, které se běžně používají, přičemž v obecné češtině mají až synonymní význam. V odborné právnické terminologii se však jedná o slova odlišného významu, proto by bylo chybou je zaměňovat.

1.1. Sankce

Pro vymezení pojmu sankce je třeba nejdříve definovat právní normu. Právní norma může být chápána jako obecně závazné pravidlo lidského chování, stanovené nebo uznané státem. Jinak řečeno, může jít o vyjádření toho, co má být.¹ K tomu, aby právní norma byla platná, je třeba, aby splňovala požadované náležitosti. Definiční znaky jsou děleny do dvou skupin, a to na formální a materiální. Formálními znaky rozumíme především dodržení všech pravidel při procesu tvorby právního předpisu. Takovým pravidlem je zejména požadavek přijetí právní normy orgánem, který je k tomu způsobilý. Dalším požadavkem může být, v závislosti na právních úpravách jednotlivých států, například dodržení stanovené formy a způsobu publikace. Mezi materiální znaky jsou potom nejčastěji řazeny regulativnost, právní závaznost, obecnost a vynutitelnost. Právní norma může být formulována jako příkaz, zákaz nebo dovolení.

Sankce je, v souladu s převažujícím pojetím tzv. trichotomické struktury, jednou ze součástí právní normy. „*Strukturou právních norem rozumíme složení právní normy z jednotlivých jejích skladebných částí a vztah těchto částí.*“² Třemi složkami právní normy jsou tedy hypotéza, dispozice a sankce. Hypotéza stanoví předpoklady a podmínky, za nichž se má realizovat pravidlo chování stanovené v dispozici. Bývají jí povětšinou určeny právní skutečnosti, se kterými je spojen vznik, změna či zánik právních vztahů upravených v dispozici, okruh adresátů normy, či její časová působnost. Dispozice představuje vlastní pravidlo chování, stanovuje oprávnění a povinnosti. Sankce nastupuje v případě nesplnění pravidel chování formulovaných v dispozici, představuje následek porušení takových pravidel. Jinak řečeno se jedná o sekundární povinnost, která nastupuje pouze v případě, že nebyla splněna povinnost primární stanovená v dispozici: „*Sankce je sekundární povinnost, jejímž předmětem je strpení nějaké újmy a podmínkou je porušení právní povinnosti, přičemž sám pojem újmy se vykládá v různě širokém smyslu.*“³

¹ HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Praha: Aleš Čeněk, 2008, s. 154.

² KNAPP, Viktor. *Teoretické problémy tvorby československého práva*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983, s. 38.

³ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1995, s. 152.

Odpovědnost za protiprávní jednání se projevuje odlišně v závislosti na právním odvětví, do kterého spadá právní norma, která byla porušena. Právní odpovědnost lze rozdělit na soukromoprávní, správněprávní, ústavněprávní, trestní a mezinárodněprávní odpovědnost, od čehož se také odvíjí odlišné druhy sankcí případně trestů.

Soukromoprávní odpovědnost je upravena právními normami soukromého práva, především občanským zákoníkem. Mezi sankční následky v takovýchto případech patří například povinnost uvedení do původního stavu, povinnost náhrady škody, povinnosti náhrady nemajetkové újmy a další.⁴

Ústavněprávní odpovědnost se projevuje v případě porušení ústavněprávních norem. Ústavněprávní sankcí je taková sankce, která je stanovena v Ústavě, nebo v jiných pramenech ústavního práva. Sankce v ústavním právu mají rozmanitou formu jako například: zrušení zákona, je-li v rozporu s ústavním pořádkem⁵, odvolání orgánu⁶, rozpuštění orgánu⁷ či ztráta mandátu⁸.

Trestní odpovědnost nastupuje v případě spáchání trestného činu. Trestné činy dělíme na přečiny a zločiny.⁹ Podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se trestný čin spáchaný mladistvým nazývá provinění.¹⁰ Pachateli trestného činu vzniká povinnost strpět trest stanovený trestním zákoníkem.

Mezinárodněprávní odpovědnost spočívá v povinnosti státu nést právní následky v případě porušení právní normy mezinárodního práva veřejného. Vzniká v případě splnění dvou podmínek: porušení mezinárodněprávního závazku protiprávním chováním¹¹ a přičitatelnost daného chování státu.¹² Sankce v mezinárodním právu jsou představovány tzv. přímým donucením a dále opatřeními Rady bezpečnosti OSN, přičemž mezi formy přímého donucení patří: upozornění, varování, retorze, protiopatření a sebeobrana.¹³

Správněprávní odpovědnost slouží především k ochraně při porušení povinností vyplývajících z norem správního práva. Sankce je chápána jako aktivní zásah správního orgánu.

⁴ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵ čl. 87 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993, Ústava České republiky

⁶ Tamtéž čl. 75 odst. 1 písm. a)

⁷ Tamtéž čl. 35

⁸ Tamtéž čl. 60

⁹ § 14 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁰ § 2 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

¹¹ DAVID, Vladislav a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2011, s. 327.

¹² Tamtéž s. 330.

¹³ Tamtéž s. 348-359.

V oblasti správní odpovědnosti hovoříme o správních deliktech, které se dále dělí na přestupky a jiné správní delikty.¹⁴

1.2. Trest

Trest je velmi široký pojem, který je užíván v mnoha oblastech lidského života. Trest lze na nejobecnější úrovni rozdělit na trest jako opatření společnosti a trest jako opatření veřejné moci, podle toho, zda se jedná o trest regulovaný zákonem či nikoliv.

Trest jako opatření společnosti (tzv. obecné tresty) může být ukládán autoritami lidského společenství, nebo konsenzem v rámci takového společenství. Jedná se o prostředek, kterým je jedinec trestán za porušování stanovených pravidel. S jejich pomocí je udržován řád. Druh, přísnost, a také způsob ukládání je odlišný, a to na základě společenského postavení, společenských situací a odlišných kultur. Typickými příklady mohou být rodičovské tresty, školní výchovné tresty, pracovní tresty a další.

Trest jako opatření veřejné moci je, jak již název napovídá, ukládán orgány státu, které jsou nadány veřejnou mocí. Takový trest může být uložen pouze na základě zákona a v jeho mezích. Pro účely této diplomové práce bude při použití termínu trest vždy myšleno trest jako opatření veřejné moci.

1.3. Trest z pohledu trestního práva

Dle Jiřího Jelínka lze trest chápat jako: „...*zákonem stanovený právní následek za určité protiprávní jednání.*“ Dále autor k trestu uvádí: „*Trest, právní následek činu, na němž lpí vina, spočívá v právní újmě a ta je pachatelem činu pocíťována jako zlo a podle vůle zákonodárce má být jako taková přijímána.*“¹⁵ Z toho lze odvodit, že trest je chápán jako určitý specifický druh sankce. Opět zde můžeme použít analogii trichotomického chápání struktury právní normy, kdy za protiprávní jednání a nedodržení dispozice, přichází sankce v podobě trestu. Cílem zákonodárce je, aby byl trest protiprávně jednajícím pocíťován negativně. Stejně negativně by měl být trest pocíťován také veřejností.

Podle Jiřího Nezkusila je trest: „...*jedním z prostředků státního donucení, jichž používá náš stát při plnění svých funkcí vedle prostředků politických, ekonomických aj.*“¹⁶ Socialistická právní kultura trest chápala především jako autoritativní prostředek státu k vynucení a

¹⁴ POTMĚŠIL, Lukáš. *Nová právní úprava správního trestání, část I.* [online]. pravni prostor.cz, 4. prosince 2017 [cit. 16. ledna 2018]. Dostupné na < <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/spravni-pravo/nova-pravni-uprava-spravniho-trestani-cast-i> >.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné Obecná část Zvláštní část.* 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 387.

¹⁶ NEZKUSIL, Jiří a kol. *Československé trestní právo.* Svazek I. Obecná část. Třetí, doplněné a částečně přepracované vydání. Praha: Orbis, 1976, s. 169.

dodržování jeho právních norem. Hlavní smysl byl spatřován v represivní stránce trestu, který sloužil jako nástroj státu vůči adresátům právních norem. Smysl trestu v jeho působení na pachatele a snaha o jeho nápravu byl upozaděn.

Podle Kratochvíla je trestem: „...*právní následek trestného činu, vyžadující negativní, právní a etické hodnocení pachatele a jeho činu, sledující účel uvedený v trestním zákoně. Jako takový působí coby prostředek dosažení účelu trestního zákona, ukládaný výlučně trestním soudem, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.*“¹⁷

1.4. Správní trest

Právním následkem při spáchání přestupku je správní trest. Správní trest je druhem veřejnoprávní sankce. Uložení může být právě jen za spáchání přestupku jeho pachateli na základě zákona. Správní trest je oproti trestněprávnímu trestu co do přísnosti mnohem mírnější, což reflektuje nižší míru společenské škodlivosti spáchaného činu. Do přestupkové oblasti spadají činy méně závažné, na rozdíl od oblasti trestněprávní.¹⁸

Rozlišování pojmu sankce a trest nabylo na důležitosti s příchodem nového zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, účinného od 1. 7. 2017, který nahradil předešlý zákon o přestupcích č. 200/2990 Sb. Za spáchání přestupku se již neukládá sankce, jako tomu bylo dříve, ale nově jde o správní trest. Zákonodárce se tak touto terminologií rozhodl zdůraznit specifické postavení přestupkového práva v rámci práva správního. Tím, že v přestupkovém právu je rozhodováno o vině a trestu, má přestupkové právo mnohem blíže k trestnímu právu než je tomu obvyklé u zbylých správněprávních odvětví. Účel, jenž je sledován zavedením pojmu „správní trest“, spočívá ve sjednocení terminologii tak, aby byl pojem „trest“ shodně užíván v oblasti soudního a správního trestání fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob. Důvodová zpráva k tomu uvádí: „*Pojem ‚správní trest‘ má zdůrazňovat, že se jedná o sankci trestního charakteru, jež má za cíl trestat porušení právních povinností uložených předpisy správního práva. Pojem ‚sankce‘ naopak vyvolává dojem, že se jedná o právní následek netrestního charakteru, jako je například opatření k nápravě nebo některý z jiných prostředků dozoru a kontroly ukládané v rámci činnosti správních orgánů. Například zákaz činnosti nemá v některých jiných zákonech povahu správního trestu, ale právě sankčního opatření netrestní povahy, a proto by měl nový zákon zavedením pojmu ‚správní trest‘ jednoznačně rozlišit povahu sankce netrestního a trestního charakteru.*“¹⁹

¹⁷ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné (obecná část)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 256.

¹⁸ MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 77.

¹⁹ z důvodové zprávy k ustanovení § 35 zákona č. 250/2016 Sb.

Smyslem nového zákona je tedy rozlišení povahy trestního a netrestního charakteru sankce. Správní právo je část právního řádu upravující veřejnou správu, její organizaci a činnost. Účelem trestního práva je ochrana společenských vztahů významných pro společnost, a to hrozbou trestů za činy, které tyto zájmy porušují či ohrožují. V nejširším smyslu slova je tedy jeho účelem ochrana veřejného zájmu.

V minulosti nebyl jednotný právní názor na to, kam zařadit správní právo trestní. Podle názorů jedné skupiny odborné veřejnosti je správní právo trestní součástí trestního práva, podle druhých by zase mělo být součástí správního práva s tím, že s trestním právem nemá nic společného. Jakousi střední cestu poté představoval názor, dle kterého je správní právo trestní po stránce obsahové právem správním, ale po stránce formální právem trestním.²⁰

Podle dnešní terminologie je trestní právo vykonáváno jak soudy, tak správními orgány. Trestní právo soudní je, jak již název napovídá, vykonáváno soudy, zatímco trestní právo správní je vykonáváno státem, či jinými subjekty veřejné správy prostřednictvím správních orgánů. Avšak z hlediska účelu není mezi trestním právem soudním a trestním právem správním spatřován žádný rozdíl. Obě oblasti ve svém nejširším smyslu poskytují ochranu veřejnému zájmu. Rozlišení pramení zejména z odlišnosti spočívající v různosti subjektů, které trestají. Povaha jejich činnosti se neliší. Oba typy orgánů musí zjišťovat, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu či přestupku, kdo takový čin spáchal a v následném procesu deklarovat vinu pachatele a uložit mu přiměřený trest.²¹

Zavedení termínu správní trest představuje sjednocující koncepci. Trestání je jen jedno a to bez ohledu na to, zda je vykonáváno soudem nebo správním orgánem. Tento závěr je koneckonců podporován právní úpravou, která je v oblasti obecných zásad pro ukládání správních trestů velmi blízká právní úpravě trestněprávní.

Přes podobnost však nesmíme zapomínat na to, že správní trestání spadá pod správní právo a že je jím realizována správněprávní odpovědnost. Rozlišení odlišné typové závažnosti přestupků a trestných činů ale i nadále platí. Trestné činy jsou oproti přestupkům mnohem více společensky škodlivé, což reflektuje právní úprava v odlišných druzích a v přísnosti ukládaných trestů.²²

Správnímu trestu se dále blíže věnuje také Průcha. Správní právo trestní označuje za subsystém správního práva, který upravuje správněprávní odpovědnost, přičemž v objektivním

²⁰ POŠVÁR, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního II., O administrativních trestech a správním trestním řízení*. Brno: Čsl. Akademického spolku „Právnick“ v Brně, 1946, s. 26-30.

²¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 5.

²² JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 319.

slova smyslu upravuje správněprávní odpovědnost v rovině správního práva hmotného, dále v rovině správního práva procesního a správního práva organizačního. V subjektivním smyslu slova je jeho obsahem, v rámci sankčního vztahu, povinnost delikventa podrobit se správnímu sankčnímu řízení, povinnost strpět a nést správní trest. Správní orgán, který je nadán pravomocí k tomu určenou, má povinnost aplikovat úpravu správních trestů a uložit a realizovat správní trest. Prostřednictvím ukládání správních trestů dochází k realizaci správněprávní odpovědnosti. Jedná se o projev tzv. sankční koncepce, což je retrospektivní chápání právní odpovědnosti. Podle této koncepce odpovědnost vzniká na základě porušení právní povinnosti a uplatnění odpovědnosti se projevuje uložením správního trestu.²³

1.5. Shrnutí

Sankce je jednou z částí právní normy. Nastává při porušení pravidel chování formulovaných v dispozici. Jedna všemi uznávána definice pojmu trest neexistuje, nicméně až na pár rozdílů právní i sociální vědci reflektují víceméně obdobné znaky, kterým však připisují odlišnou důležitost, a to s ohledem na vlastní názory a zkušenosti. Trest je specifickým druhem sankce, je její podmnožinou. Ne všechny sankce jsou trestem, ale trest je vždy sankcí. Ukládán je za porušení právní normy veřejného práva, typicky za spáchání trestného činu, nebo přestupku. Trest představuje pro pachatele újmu, spočívající v zásahu do jeho práv a svobod. Uložit jej může stát, a to pouze na základě zákona v případě porušení právní normy. Trest z pohledu trestního práva je právním následkem trestného činu. Správní trest, dříve označován jako sankce, je ukládán za spáchání přestupku na základě zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

²³ PRŮCHA, Petr. K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 20.

2. Účel a funkce správních trestů z pohledu přestupkového práva

V právní teorii správního práva, natož v právní teorii přestupkového práva, zatím nedošlo k vypracování ucelené teoretickoprávní teorie pojednávající konkrétně o účelu a funkci správních trestů ukládaných za spáchání přestupku. Je samozřejmě otázkou, proč tomu tak je, a zda bude tento dluh vědecké obce vůči přestupkovému právu vůbec někdy splacen. Vždyť trest za spáchání přestupku, na rozdíl od trestu za spáchání trestného činu, dostane uložen v průběhu života s největší pravděpodobností téměř každý. Z toho pohledu mají správní tresty širší dopad nežli tresty trestněprávní. Možná, že právě podrobná, mnohokrát zpracovaná trestněprávní teorie účelu a smyslu trestu je důvodem absence takové teorie u trestů správních, na které je také aplikovatelná. Ovšem nikoliv v celém svém rozsahu. V této kapitole tedy nejdříve stručně přiblížím historické pojetí smyslu a účelu trestu a následně trestněprávní teorie účelu a smyslu trestu.

2.1. Historicko-teoretické přístupy

Právní teorie dělí smysl a účel trestů, a to především z historického hlediska, tak, jak se pojetí trestu vyvíjelo v odlišných kulturách v souvislosti s postupným vývojem společnosti na tři základní koncepce. Jedná se o teorii absolutní, relativní a smíšenou. Teorie absolutní je reprezentována teorií odplaty. Teorie relativní je představována teorií prevence, a v neposlední řadě teorie smíšená v sobě spojuje některé vybrané prvky z obou výše zmíněných teorií.²⁴ Absolutní teorie vychází z myšlenky „*punitur, quia peccatum est*“, tedy trestá se, protože bylo páčáno zlo, zatímco relativní teorie spojují ukládání trestu s myšlenkou „*punitur, ne peccetur*“, trestá se, aby nebylo páčáno zlo. Smíšená (slučovací) teorie se pak snaží o spojení odplatné i účelové funkce trestu a o zmírnění nedostatků obou teorií.²⁵

Teorie absolutní vidí jako podstatu trestu především v něm samotném. S trestem nejsou spojovány žádné další společenské cíle, jediným motivem je zadostiučinění, odplata za spáchaný trestný čin. Jak již bylo výše uvedeno, absolutní teorie je reprezentována teorií odplaty. Jejimi zastánci byli např. Aristoteles, Kant, Hegel či Akvinský. Pachatel vědomě a ze své vůle páčá protiprávní čin, tím se na základě své vnitřní svobody rozhoduje a konkludentně souhlasí s tím, že bude potrestán. Potrestáním dochází k naplnění spravedlnosti. Trest slouží k vyrovnání bezpráví a odplatou znovu nastoluje spravedlnost. V posledních letech se v některých státech absolutní teorie opět dostává do popředí vědeckých diskusí. Mezi takové

²⁴ AZENBACHER, Arno. *Úvod do filosofie*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 264.

²⁵ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 388.

státy patří například Spojené státy americké a státy spadající do skandinávské oblasti. Důvod této renesance spočívá v neuspokojivých výsledcích na poli resocializace pachatelů. Počty recidivy jsou vysoké. Snahy o začlenění pachatelů zpět do běžného života selhávají.²⁶

Druhou koncepci představuje pojetí smyslu trestu v podobě **teorie relativní**. Představitelem této teorie je teorie prevence. Spojuje podstatu trestu s účelem, který stojí mimo samotný trest, tedy především s ochranou společnosti a jedinců této společnosti. Trest již není chápán jako prvek stojící sám o sobě. Teorie prevence odmítá považovat trest pouze jako odplatu za učiněnou křivdu. „*Punitur, ne peccetur*“ – „*Trestá se, aby nebylo pácháno zlo.*“ Kromě negativní složky trestu, která má za účel především zastrašit, se zde objevuje také složka trestu směřující k prevenci před spácháním trestného činu v podobě snahy o resocializaci pachatele. Podle Mařádka je resocializace určitým procesem nápravy spočívající ve snaze o převýchovu a změnu předešlé socializace, která proběhla vadně, a to nejen v průběhu výkonu trestu, ale také po něm.²⁷ Brugger chápe trest jako léčení. To by mělo zabránit tomu, aby pachatel páchal trestnou činností i v budoucnosti po odpykání trestu. Pravidlo představující teorii odplaty: „*Vina vyžaduje trest.*“, je nahrazeno novým přístupem orientovaným na konkrétní osobu pachatele, jenž je reprezentován myšlenkou: „*Nemoc vyžaduje léčení*“²⁸. Ve správním právu trestním se tato teorie projevu například v podobě personalizace trestu, kdy má správní orgán při určení druhu a výměry správního trestu přihlídnout také k osobě pachatele.²⁹ Mezi stoupence relativní teorie patřili například představitelé osvícenského liberalismu, a to zejména: C. Beccaria - „*Dei delitti e delle pene*“ („O zločinech a trestech“), F. Liszt, jež byl představitel teorie pozitivistických směrů - „*Der Zweckgedanke im Strafrecht*“, a v neposlední řadě C. Lombroso, který přispěl se svým učením o typu zločince.³⁰

Teorie smíšená, též známa jako teorie slučovací, kombinuje některé ze znaků obou předcházejících teorií. Spočívá ve spojení idejí trestu jako odplaty a trestu účelově pojatého ve prospěch ochrany společnosti spolu se snahou o nápravu zločince. Trest by měl nejen reflektovat závažnost spáchaného protiprávního činu, ale současně i plnit další úkoly. Solnař je toho názoru, že smíšená teorie spočívá ve snaze sloučení spravedlivého trestu, o který usilují absolutní teorie, s obecně nebo speciálně preventivním účinkem tak, jak to požadují teorie

²⁶ KMEC, Jiří. *Účel trestu* [online]. epravo.cz, 22. března 2013 [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>.

²⁷ MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. 1. vydání. Ostrava: Pedagogická fakulta OU, 2005, s. 95.

²⁸ AZENBACHER, Arno. *Úvod do filosofie*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 264.

²⁹ BRUGGER, Walter. *Filosofický slovník*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 1994, s. 304.

³⁰ KMEC, Jiří. *Účel trestu* [online]. epravo.cz, 22. března 2013 [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>.

relativní.³¹ Zastánci této teorie tedy chápou odplatu jako jeden z účelů trestu, který je důležitý, ale není rozhodující. Velká pozornost je také směřována k tomu, aby účel trestu směřoval k nápravě pachatele.

2.2. Funkce a účel správních trestů

Jak již bylo výše uvedeno, správní trest je druhem veřejnoprávní sankce. Uložen může být jen za spáchání přestupku jeho pachatelem, a to pouze na základě zákona. Správní trest je novým pojmem, který s příchodem nového zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nahradil dříve užívaný pojem sankce. V této kapitole představím názory některých předních právních vědců na funkci a účel trestu. Závěr zjišťování bude spočívat v určení toho, kterou ze tří základních koncepcí je ovládáno správní trestání, konkrétně zda jde o teorii absolutní, relativní, či smíšenou.

Účelem správního trestu, pokud bychom se podívali trochu dále do historie, se zabýval například Pošvár: „*Zákonodárce uskutečňuje určitého cíle, kterého hodlá dosáhnouti právě tvořenou právní normou, snaží se působiti dostatečně účinnou trestní sankcí na budoucí povinné subjekty zpravidla již preventivně.*“³² **Preventivní funkce** bývá také označována jako odstrašující. Hlavním smyslem je zastrašit pachatele, donutit ho, aby se zdržel protiprávního jednání pomocí obavy z možného následku, který by z jeho jednání mohl nastat. Prevenci lze rozlišit na prevenci individuální a prevenci generální. Smyslem individuální prevence je působit přímo na pachatele. Uložený trest v první řadě odstrašuje samotného trestaného, jelikož právě on pocítí nepříjemnost trestu. Ze strachu před opětovným uložením trestu se zakázaného jednání raději zdrží. Generální prevence spočívá v tom, že uložený trest by měl být také důraznou informací vyslanou směrem k ostatním členům společnosti, aby se daného jednání raději zdrželi. Prioritou je nastolení vědomosti ve společnosti, že páchaní přestupků se nevyplácí, neboť pachatelé zpravidla neujdou trestu.³³ Je otázkou, zda je větší motivací k nepáchání přestupku strach z případného trestu, nebo strach z odhalení spáchaného přestupku. Vždyť bez odhalení nemůže k uložení trestu vůbec dojít. Odstrašující účel trestu má své limity. Pachatel při zvažování bere primárně v úvahu pravděpodobnost odhalení a nikoliv přísnost případného trestu. Je úlohou příslušných orgánů, aby postupovaly efektivně a dařilo se jim v odhalování a dokazování spáchaných přestupků. Bez správně fungujících správních

³¹ SOLNAŘ, Vladimír. *Tresty a ochranná opatření*. Praha: Academia, 1979, s. 16.

³² POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního*. Díl 2. Brno: Čsl. Akademického spolku „Právník“ v Brně, 1946, s. 26.

³³ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2007, s. 21.

orgánů na poli přestupkového práva, v situaci, kdy se pachatel nemusí obávat odhalení, ztrácí trest svou preventivní funkci.

O funkci a účelu správního trestu se ve své práci *Základy správního práva trestního* zmiňuje Pavel Mates: „*Uložením této sankce dochází k výchovnému působení na subjekt, který porušil povinnosti stanovené zákonem, zásahem do jeho osobní nebo majetkové sféry.*“³⁴ Mates tak vyzdvihuje především tzv. **nápravnou funkci**,³⁵ podle níž spáchání přestupku ve většině případů svědčí o narušenosti pachatele a o jeho nesprávném vztahu ke sdíleným hodnotám. Trest podle něj je tak vnímán jako příležitost pro společnost; nástroj, kterým se může pokusit o pozitivní stimulaci pachatelova chování.

Nejvyšší správní soud se k funkcím správních trestů vyjádřil hned několikrát. Jedním z příkladů jsou tresty ukládané za dopravní přestupky. Soud v nich spatřuje funkci preventivní a represivní: „*Bodové hodnocení řidičů v sobě obsahuje složku represivní i preventivní. Represivní složka spočívá v zaznamenávání bodů za spáchaný přestupek nebo trestný čin a zejména pak v samotné ztrátě řidičského oprávnění. Složka preventivní zahrnuje možnost řidiče aktivním jednáním čelit hrozbě ztráty řidičského oprávnění, a to jednáním, které není bodově hodnoceno.*“³⁶

2.3. Shrnutí

Správní trestání je ovládáno teorií smíšenou. Účel trestu je spatřován ve společenské odplatě spolu se snahou o nápravu pachatele. Správní trest má splňovat více účelů najednou, ty mají být kombinovány tak, aby dohromady plnily zamýšlený účinek. Ve správních trestech se projevuje funkce preventivní, nápravná i represivní. Preventivní funkce má odradit potenciálního pachatele ještě před tím, než dojde ke spáchání přestupku, měla by ovlivnit samotný proces jeho rozhodování, zda přestupek spáchat, či nikoli. Pokud byl přestupek spáchán, nastupuje funkce represivní v podobě uložení trestu. Správní trest však nemá být samoúčelný, měl by pachateli poskytovat prostor a motivaci k nápravě.

³⁴ MATES: *Základy správního práva...*, s. 81.

³⁵ LATA: *Účel a smysl...*, s. 26.

³⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. května 2011, sp. zn.. 8 As 23/2010

3. Právní úprava

3.1. Evropské prameny

Správní právo trestní a jeho vývoj je v tuzemském právním řádu ovlivňován evropským správním právem trestním, avšak ke vzájemnému sblížení právních řádů i jejich harmonizaci s právem komunitárním dochází daleko pomaleji, než je tomu ve sféře soukromoprávní. Jeden z hlavních důvodů odlišné rychlosti vývoje je spatřován v rozdílnosti právních řádů členských států, konkrétně v rozdílném pojetí správních deliktů. Některé členské země mají správní delikty upraveny zvlášť, některé je řadí mezi trestné činy a některé kategorii správních deliktů vůbec neznačí.³⁷ Avšak i přes tuto rozdílnost právních řádů vede státy k harmonizaci právní úpravy nezbytnost spolupráce v nejrůznějších oblastech, jako jsou hospodářství, pohyb osob nebo zajištění vnitřního pořádku.³⁸

Jedním ze základních pramenů je Listina základních práv Evropské unie. Ta stanovuje základní pravidla trestání, které státy musejí respektovat. Jsou jimi například:

- Zásada ne bis in idem. Právo nebýt dvakrát trestně stíhán nebo trestán za stejný trestný čin. „*Nikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona.*“³⁹
- Zásada retroaktivity. „*Nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. Pokud poté, co již byl trestný čin spáchán, stanoví zákon mírnější trest, uloží se tento mírnější trest.*“⁴⁰
- Právo na spravedlivý proces. „*Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.*“⁴¹

³⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. Europeizace trestního práva správního. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 17, č. 13, s. 488 - 489.

³⁸ MATES: *Základy správního práva...*, s. 41.

³⁹ článek 50 Listiny základních práv Evropské unie, publikované dne 26. 10. 2012 v Úředním věstníku Evropské unie C 326/391

⁴⁰ Tamtéž článek 49

⁴¹ Tamtéž článek 47

Další významný pramen představuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv, konkrétně článek 6, který garantuje právo na spravedlivý proces. Podle něj má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.⁴²

Listina základních práv Evropské unie pracuje s termínem „*trestný čin*“, Evropská úmluva o ochraně lidských práv zase pracuje s termínem „*trestní obvinění*“, je tedy otázkou, zda jsou tyto prameny aplikovatelné také na trestní právo správní.

Tyto pojmy nelze chápat úzce jen z pohledu českého práva. Evropský soud pro lidská práva v rozsudku *Engel proti Nizozemsku* z roku 1976 stanovil kritéria pro posouzení, zda se v konkrétních případech jedná o trestný čin a trestní obvinění tak, jak jej chápe Evropská úmluva o ochraně lidských práv.⁴³ Při posouzení je třeba přihlídnout k tomu, jak je delikt zařazen v právu členského státu, k povaze deliktu z pohledu dopadu na společnost a k přísnosti a povaze hrozícího trestu. S ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva je tak možno tuto úpravu, jinak výslovně stanovenou pro trestní právo, vztáhnout také na oblasti správního trestání.⁴⁴

Dlužno však říci, že toto stanovisko je některými autory podrobováno kritice, podle které často dochází k tomu, že české soudy řadí pod pojem „trestní obvinění“ automaticky všechny oblasti správního trestání, které by tam ale při svědomité aplikaci kritérií stanovených v rozsudku *Engel* proti Nizozemsku spadat neměly.⁴⁵

Významnou úlohu ve vývoji v oblasti správního práva, včetně správního práva trestního, zastává Rada Evropy a její orgány, konkrétně Výbor ministrů Rady Evropy. Snaží se o vytváření a prosazování určitých právních standardů. Rezoluce a Doporučení Výborů ministrů Rady Evropy jsou tzv. „soft law“ – nejsou právně závazné, avšak díky vysoké autoritě, které se Rada Evropy v mezinárodním společenství těší, tyto standardy pronikají do právních řádů jednotlivých států. Mezi takové Rezoluce a Doporučení patří:

- Rezoluce Výborů ministrů Rady Evropy (77) 31 z 28. 9. 1977, o ochraně jednotlivců ve vztahu k aktům správy. Každý, kdo je účastníkem správního řízení a může být správním aktem omezen na svých právech, svobodách či zájmech, má právo vyjádřit se ke skutečnostem, uvádět důkazy, být slyšen, být informován o

⁴² článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv ve znění protokolů č. 11 a 13 s Protokoly č. 1, 4,6,7, 12 a 13

⁴³ rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 6. 1976, *Engel* proti Nizozemsku

⁴⁴ MATES: *Základy správního práva...*, s. 42.

⁴⁵ BOBEK, Michal, KMEC, Jiří, KOSARĚ, David a kol. *Dvacet let Evropské úmluvy v České republice a na Slovensku*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 133.

skutečnostech, na jejichž základě má být správní akt vydán, být poučen o svých právech.

- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (80) 2 z 11. 3. 1980, které se týká výkonu diskrečního oprávnění v oblasti správy. Formuluje principy, jakými by se měly správní orgány při správním uvážení řídit. Mezi taková pravidla patří například povinnost zachovávat rovnost před zákonem, nesledovat svým rozhodnutím jiný než předepsaný účel a vycházet pouze z relevantních skutečností. Dodržování těchto principů by mělo správnímu orgánu pomoci uložit, podle svého uvážení v zákonem stanovených mezích, ten nejvhodnější správní trest, co do jeho druhu i přísnosti.
- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (84) 15 z 18. 9. 1984, které se týká odpovědnosti veřejné správy a zakládá povinnost nahradit škodu v případě, že správní orgán nejedná v souladu s právem. Tedy mimo jiné v případě, kdy správní orgán uloží správní trest, který není svým druhem či rozsahem v souladu se zákonem, nebo také v případě, kdy při jeho ukládání dojde k porušení obecných zásad pro ukládání správních trestů.
- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (89) 8 z 13. 9. 1989, zakotvující prozatímní soudní ochranu ve správních věcech. V případě, že návrhatel podá soudní návrh na přezkum správního rozhodnutí, má právo požádat, aby soud vůči tomuto správnímu rozhodnutí vydal předběžné opatření.
- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (91) 1 z 13. 2. 1991, se věnuje správním trestům. Stanovuje zásadu, podle níž musí být trest, stejně jako podmínky pro jeho uložení, vždy stanoveny zákonem; dále zakazuje retroaktivitu v neprospěch pachatele a vylučuje možnost, aby byl pachatel dvakrát potrestán za jeden skutek.⁴⁶

3.2. Vnitrostátní prameny

Rozhodování správních orgánů o vině a trestu, tedy správní trestání, má v České republice velmi široké uplatnění. Tomuto jevu však neodpovídá právní úprava na ústavní úrovni. Ústava

⁴⁶ Dalšími doporučeními, majícími vztah ke správním trestům jsou například: Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (87) 16 ze 17. 9. 1987 o hromadném správním řízení, Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2004) 20 z 15. 12. 2004 o soudním přezkoumávání, Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2007) 7 z 20. 6. 2007 o dobré veřejné správě.

ani Listina základních práv a svobod pojem správní trestání či správní delikt výslovně neupravují.

Ústavní základ pro samotné správní trestání je odvozován z článku 2 odst. 3 Ústavy: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“⁴⁷, z článku 2 odst. 2 Listiny: „*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“, a také z článku 4 odst. 1 Listiny: „*Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.*“⁴⁸

V člancích 39 a 40 Listiny základních práv a svobod se zakotvené ústavní principy trestání vztahují výslovně na trestné činy, přesto můžeme na základě judikatury a odborné literatury dovodit, že pokud se v Listině hovoří o protiprávním jednání, či pokud se hovoří o situaci, kdy soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy, vztahují se takové principy zpravidla jak na trestní, tak na přestupkové řízení.⁴⁹ Namátkou lze jmenovat například princip presumpce nevinny, v pochybnostech ve prospěch obviněného, nikdo nesmí být odsouzen dvakrát za tentýž skutek, či zákaz retroaktivity. Všechny tyto Listinou zakotvené principy se projevují i v právní úpravě týkající se přestupků.

Co se týče podústavních předpisů, neexistuje jednotný kodex upravující správní trestání, a to jak v procesní, tak hmotněprávní oblasti. Základním zákonem je zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Ten definuje základní pojmy a upravuje řízení o přestupcích, stanovuje druhy správních trestů, jež je možné uložit za spáchání přestupku. Jedná se o napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, zveřejnění rozhodnutí o přestupku. V neposlední řadě tento zákon ve vztahu ke správním trestům formuluje obecné zásady pro jejich ukládání.

Na rozdíl od předešlého zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, již zákon o odpovědnosti za přestupky neupravuje konkrétní skutkové podstaty. Ty jsou upraveny v jednotlivých právních předpisech jako např. v zákoně č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, a mnoho dalších.

Procesní ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky jsou koncipována s důrazem na subsidiaritu správního řádu. Platí tedy, že nestanoví-li zákon č. 250/2016 Sb. nebo zákon upravující skutkovou podstatu konkrétního přestupku jinak, použijí se ustanovení zákona

⁴⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴⁸ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁴⁹ srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. října. 2004, sp. zn. 6 As 126/2002, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května. 2007, sp. zn. 8 As 17/2007

č. 500/2004 Sb., správní řád.⁵⁰

3.3. Shrnutí

Správní právo trestní je ovlivňováno evropským správním právem trestním, avšak z důvodu odlišnosti systémového pojetí správních deliktů v jednotlivých členských státech, dochází k harmonizaci pomaleji, než je tomu v jiných právních oblastech. Mezi základní mezinárodní prameny patří Listina základních práv Evropské unie, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Významnou úlohu ve vývoji v oblasti správního práva, včetně správního práva trestního, zastává také Rada Evropy a její orgány, konkrétně Výbor ministrů Rady Evropy, a to prostřednictvím Rezolucí a Doporučení Výborů ministrů Rady Evropy.

Na ústavní úrovni jsou prameny Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, a to přestože Listina základních svobod mluví výslovně pouze o trestání za spáchání trestných činů, bylo odvozeno, že tyto ustanovení se vztahují také na správní trestání.

Na podústavní úrovni neexistuje jednotný kodex upravující správní právo trestní. Základním zákonem je zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jež je doplňován mnoha dalšími předpisy, přičemž i zde platí subsidiarita správního řádu.

⁵⁰ ODBOR LEGISLATIVY A KOORDINACE PŘEDPISŮ MINISTERSTVA VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 6. února 2017 [cit. 29. listopadu 2017]. Dostupné na <www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx>.

4. Druhy správních trestů

Ustanovení § 35 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, stanovuje druhy správních trestů, které je možné uložit za spáchání přestupků. Mezi tyto správní tresty patří napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Za spáchání přestupku lze uložit pouze správní tresty, které stanoví zákon o přestupcích nebo jiný zákon upravující skutkovou podstatu přestupku. Z toho vyplývá, že ustanovení § 35 upravující druhy správních trestů má obecný charakter.⁵¹ Uplatní se u všech přestupků upravených jinými zákony, ovšem pouze za předpokladu, že tyto zákony neobsahují zvláštní ustanovení o trestech. Správní orgán je při ukládání správních trestů povinen respektovat ustanovení jiných zákonů, které mohou upravovat hmotněprávní i procesněprávní odlišnosti od tohoto obecného ustanovení.

Správní trest v podobě zákazu pobytu již v zákoně o odpovědnosti za přestupky není upraven.

4.1. Napomenutí

Napomenutí je z výčtu správních trestů ten nejmírnější, to ostatně platilo i za účinnosti předešlého zákona.

Ustanovení zákona stanovuje způsob, jakým má být trest napomenutí uložen. „*Při ukládání napomenutí správní orgán upozorní pachatele na důsledky protiprávního jednání, jež mu podle ustanovení zákona hrozí, pokud by se i v budoucnu dopouštěl podobného jednání.*“⁵² Úkolem správního orgánu je výslovně upozornit osobu, která byla uznána vinou ze spáchání přestupku a které byl uložen trest napomenutí, na to, jaké správní tresty jí hrozí, pokud nezmění své chování a i v budoucnu se bude dopouštět páčání podobných přestupků. Například může jít o upozornění na možnost uložení pokuty a její maximální výše. Smyslem je, aby si pachatel uvědomil protiprávnost svého jednání a aby byl upozorněním na přísnější trest odrazen od opakování tohoto jednání. Znění zákona je formulováno jako instrukce určená správním orgánům k tomu, jakým způsobem trest napomenutí realizovat. Při srovnání s předešlou právní úpravou zjistíme, že ta se způsobu výkonu napomenutí nijak nevěnovala.⁵³ Správní orgány tedy neměly stanovený způsob, jakým by měl být tento správní trest vykonán. V tom spatřuji

⁵¹ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 320.

⁵² § 45 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁵³ zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

jednoznačný přínos nové právní úpravy co do sjednocení výkonu tohoto správního trestu. Správní orgány mají nyní jasně stanoveno jakési minimum toho, na co pachatele upozornit a o čem jej poučit tak, aby došlo k naplnění účelu tohoto trestu.

Napomenutí lze uložit jak fyzické osobě, tak i právnické a podnikající fyzické osobě. V zásadě lze napomenutí uložit za kterýkoliv přestupek, avšak lze tak učinit pouze rozhodnutím splňujícím náležitosti dle § 93 zákona o odpovědnosti za přestupku nebo příkazem.⁵⁴ V případě příkazu zákon u napomenutí, na rozdíl od trestu v podobě pokuty, nevyžaduje, aby byl pachateli vydáván příkazový blok.⁵⁵ Dále zákon neumožňuje uložení správního trestu napomenutí spolu se správním trestem v podobě pokuty.⁵⁶ Tím je logicky vyloučeno, aby bylo napomenutí uloženo u přestupků, za jejichž spáchání se obligatorně ukládá trest v podobě pokuty.

Zpravidla je trest v podobě napomenutí ukládán za méně závažné přestupky v případech, kdy se uložení mírnějšího správního trestu jeví jako vhodnější. Ve své podstatě je brán jako morální odsouzení.⁵⁷ Nezasahuje majetkovou sféru jednotlivce a nepředstavuje pro něj žádné omezení, jako je tomu u jiných druhů správních trestů. Jeho hlavní smysl je spatřován ve výchovném charakteru, neboť pachatel je povinen napomenutí strpět; žádná jiná povinnost pro něj z tohoto trestu nevyplývá.

Uložení napomenutí společně s jinými tresty (kromě pokuty) zákon nebrání, ovšem v praxi se to stávat pravděpodobně příliš často nebude. Důvodem je, že ostatní tresty se zpravidla ukládají za závažnější přestupky, u kterých se trest v podobě napomenutí jeví jako nedostatečný a příliš mírný.

4.2. Pokuta

Pokuta je v celé oblasti správního trestání tím nejtýpčtějším a nejvíce frekventovaným trestem.⁵⁸ Jedná se o peněžitý trest mající charakter donucení a spočívající v zásahu do majetkové sféry pachatele v podobě finančního postihu. Ve vztahu k porušení právní povinnosti pokuta neobsahuje reparační funkci. Jedná se spíše o funkci preventivní a také represivní. Tento správní trest může být uložen buď samostatně, nebo s jinými správními tresty, ovšem s výjimkou napomenutí.⁵⁹

⁵⁴ § 90 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁵⁵ Tamtéž § 92

⁵⁶ Tamtéž § 36

⁵⁷ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 406.

⁵⁸ MATES: *Základy správního práva...*, s. 81.

⁵⁹ viz předešlá kapitola

Pokutu je možné uložit za kterýkoliv přestupek.⁶⁰ Jedná se o stanovisko, které zastává komentář k zákonu o odpovědnosti za přestupky, přičemž takto to platilo i za účinnosti předešlého zákona; jelikož v oblasti úpravy pokuty nedošlo k žádným koncepčním změnám, má autor této práce za to, že z důvodu právní kontinuity bude i nadále platit, že pokutu lze uložit za kterýkoliv přestupek. Není ovšem bez zajímavosti, že Průvodce novou právní úpravou vydaný Ministerstvem vnitra praví: „*Pokutu lze uložit pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon.*“⁶¹ Takový názor však nemá oporu v ustanovení zákona.

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich uvádí: „*Pokutu lze uložit ve výši stanovené zákonem. Není-li výše pokuty zákonem stanovena, pokutu lze uložit ve výši nepřesahující částku 1 000 Kč.*“⁶² Ustanovení zákona vychází primárně z předpokladu, že zvláštní zákony upravující skutkovou podstatu přestupku upraví také minimální či maximální výši pokuty, případně rozsah toho, v jaké výši se má uložená pokuta pohybovat, a to především v závislosti na závažnosti konkrétního přestupku. Vzhledem k širokému rozsahu správní činnosti se závažnost jednotlivých přestupků, od těch nejbanálnějších až po ty nejzávažnější, velmi liší. Zákon o odpovědnosti za přestupky zde má ambici být spíše obecným a nestanovovat konkrétní rozsah výše pokuty. Posouzení rozsahu a výše pokuty nechává pro každý jednotlivý přestupek na uvážení zákonodárci. Pro případy, kdyby ve zvláštních zákonech u skutkové podstaty přestupku nebyla výše upravena, platí, že lze uložit pokutu do výše 1 000 Kč. Předpokládá se ale, že výše pokuty ve zvláštních zákonech upravena bude. V předešlém zákoně byla tato posloupnost v opačném pořadí. Obecným pravidlem bylo uložení pokuty do výše 1 000 Kč, nestanovil-li zvláštní zákon pokutu vyšší.⁶³ Tedy dříve, stejně jako dnes, měla přednost úprava ve zvláštním zákoně a je tak možné konstatovat, že v této oblasti nedošlo k žádné faktické změně.

Zvláštní úprava týkající se výše pokut a odchylovající se tak od úpravy obecné, se týká mladistvých. Za mladistvého se pro účely správního trestání považuje osoba, která v době spáchání přestupku dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.⁶⁴ Horní hranice sazby pokuty se u mladistvého snižuje na polovinu, přičemž však zároveň platí podmínka, že pokuta nesmí přesahovat částku ve výši 5 000 Kč. Ze zbytku ustanovení byla

⁶⁰ srov. JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 406., MATES: *Základy správního práva...*, s. 81.

⁶¹ ODBOR LEGISLATIVY A KOORDINACE PŘEDPISŮ MINISTERSTVA VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 6. února 2017 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx>.

⁶² § 46 odst. 1) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁶³ § 13 odst. 1) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ § 55 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

vypuštěna úprava týkající se výše pokuty u mladistvého v blokovém řízení. Důvodem je, že blokové řízení samo o sobě již neexistuje a bylo nahrazeno příkazem na místě a příkazovým blokem.⁶⁵ Snížení výše pokuty neplatí, je-li mladistvý pachatel přestupku podnikající fyzickou osobou. Jedná se o reakci na zakotvení odpovědnosti za přestupky u právnických osob a podnikajících fyzických osob.⁶⁶ Smyslem snížení výše pokut u mladistvých je předpoklad, že mladistvá osoba není výdělečně činná a je odkázána na vyživovací povinnost ze strany zákonných zástupců. Vyšší pokuta by tedy neplnila preventivně represivní funkci, protože více než pachatele by zasahovala jeho zákonné zástupce. Částka do 5 000 Kč je obecně považována za takovou, kterou běžně disponuje i mladistvý, případně je ještě schopen si finance na pokutu sám obstarat prací mimo hlavní pracovní poměr. U mladistvého, který je podnikající fyzickou osobou, existuje oprávněný předpoklad, že dosahuje zisků a je tak schopen platit pokuty v nesnížené výši.

Další možností, jak snížit výši pokuty, je aplikace ustanovení o mimořádném snížení výměry pokuty.⁶⁷ Jedná se o nové ustanovení v rámci správního trestání, které je však obdobou § 58 trestního zákoníku, jenž upravuje podmínky mimořádného snížení trestu odnětí svobody.⁶⁸ Díky tomuto institutu mají správní orgány možnost, za splnění podmínek stanovených zákonem, reagovat na případy, kdy by se trest zdál příliš přísný. Jedná se však pouze o fakultativní institut; správní orgán má možnost ho využít, nikoliv povinnost. Pokud jej správní orgán využije, musí být toto rozhodnutí podloženo důvody ve správním spise tak, aby rozhodnutí mohlo být přezkoumatelné, a dále musí být využití tohoto institutu uvedeno ve výrokové části rozhodnutí.⁶⁹

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich nově přidává, na rozdíl od zákona o přestupcích, úpravu splatnosti pokuty. „*Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nestanoví lhůtu jinou.*“⁷⁰ Jakmile rozhodnutí o uložení pokuty nabyde právní moci, vzniká pachateli povinnost tuto pokutu ve stanovené lhůtě uhradit. Stanovení lhůty pro plnění je nezbytné pro případné vymáhání. Pokud pachatel tuto svou povinnost nesplní, správní orgán může přistoupit k vymáhání pokuty prostřednictvím exekuce na peněžité plnění dle daňového řádu.⁷¹

⁶⁵ ERBSOVÁ, Hana, VILDOVÁ, Iveta. *Nové přestupkové zákony (aneb co nás čeká a nemine v okurkové sezóně)* [online]. epravo.cz, 31. března 2017 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na < <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-prestupkove-zakony-aneb-co-nas-ceka-a-nemine-v-okurkove-sezone-105644.html?mail> >.

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ § 44 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁶⁸ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 399.

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ § 46 odst. 2) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁷¹ § 106 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Naopak nově mizí ustanovení, které upravovalo rozpočtové určení vybraných pokut. „*Pokuta uložená orgánem obce je příjmem obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni. Pokuta uložená jiným správním orgánem České republiky je příjmem státního rozpočtu této republiky.*“⁷² Rozpočtové určení se tedy lišilo podle toho, zda byla pokuta v prvním stupni udělena orgánem obce, či jiným správním orgánem České republiky. O vypuštění tohoto ustanovení ze zákona bylo rozhodnuto, jelikož bylo shledáno nepotřebným.⁷³ Stejný obsah vyplývá z obecných ustanovení zákonů o rozpočtových pravidlech a o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.⁷⁴ Vypuštění by mělo přispět k přehlednosti právní úpravy jako celku. Není důvod pro to, aby bylo v právním řádu dvakrát upraveno totéž.

Při ukládání trestu v podobě pokuty má správní orgán, v rámci zákonného rozsahu její výše, široký prostor pro správní uvážení. Správní uvážení připadá v úvahu v situacích, kdy s existencí určitého skutkového stavu není zákonem spojován jen jeden právní následek. Typickým příkladem je právě pokuta, u které zákon stanovuje určité rozmezí, tedy poskytuje správnímu orgánu možnost volby jednoho z více zákonem předvídaných řešení. Volba je pouze na správním orgánu, to ovšem neznamená, že by se v rámci zákonem stanoveného rozmezí pokuty mohl rozhodovat neomezeně. Omezen je zákazem libovůle, zásadou předvídatelnosti a legitimního očekávání.⁷⁵ Správní orgán je povinen ve shodných či podobných případech rozhodovat obdobně a neudělovat bezdůvodně pokuty v odlišné výši. Každý pachatel má právo předpokládat, že při jeho přestupku bude postupováno stejně, jako bylo u obdobného přestupku postupováno dříve.

4.3. Zákaz činnosti

Správní trest zákazu činnosti, jak ho znala i předešlá úprava⁷⁶, je druhem správního trestu za přestupky, jehož účel spočívá zejména v tom, aby zabraňoval pachateli v opakování spáchání přestupku, tedy v takzvané recidivě.⁷⁷ Jedná se o správní trest plnící především preventivní a výchovnou funkci a který má omezující charakter. Představuje velmi intenzivní zásah do ekonomického i společenského, neboli sociálního, postavení pachatele tím, že mu zabraňuje, aby vykonával své zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost. Zakázaná činnost ale může být

⁷² § 13 odst. 3) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ z důvodové zprávy k ustanovení § 46 zákona č. 250/2016 Sb.

⁷⁴ Srov. § 6 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, § 7 a § 8 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

⁷⁵ MATES: *Základy správního práva...*, s. 81.

⁷⁶ § 11 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2009, sp. zn. 9 As 7/2009

také čistě osobního charakteru, bez majetkových zájmů, sloužící výhradně k uspokojování osobních zálib pachatele. Zákaz činnosti lze uložit pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon. Uložit jej lze samostatně, nebo také v kombinaci s jiným správním trestem.

Zakázat lze pouze činnost, k jejímuž výkonu je třeba veřejnoprávní oprávnění, případně činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním, nebo jiném obdobném poměru, avšak pouze došlo-li k přestupku při výkonu této činnosti nebo v přímé souvislosti s ní.⁷⁸

Předešlá právní úprava řadila mezi činnosti, které lze zakázat „činnost, k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu“⁷⁹, zatímco nová právní úprava zařazuje do výčtu, namísto výše uvedeného, činnost, ke které je třeba veřejnoprávní oprávnění. Podle důvodové zprávy se veřejnoprávním oprávněním rozumí souhlas, povolení, koncese, ohlášení, popřípadě další typy oprávnění udělovaných orgány veřejné moci.⁸⁰ Při porovnání tedy zjistíme, že nová právní úprava je obecnější, správní trest zákazu činnosti tak bude možné díky tomuto rozšíření uložit u většího množství případů. Mezi činnosti, ke kterým je třeba disponovat veřejnoprávního povolení, patří například: řízení motorového vozidla, držení a nošení zbraně, chytání ryb a jiných živočichů, čerpání povrchové a podpovrchové vody a mnohá další týkající se širokého rozsahu správní činnosti. Zákaz činnosti lze uložit i v případě, kdy pachatel veřejnoprávním oprávněním nedisponuje. Typickými příklady jsou řízení motorového vozidla bez řidičského průkazu nebo chytání ryb bez rybářského průkazu. V takovém případě bude důsledkem trestu nemožnost pachatele v době zákazu činnosti potřebné oprávnění získat.⁸¹

Jak bylo zmíněno výše, zakázat lze činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním, nebo jiném obdobném poměru. Pracovní poměr je právní vztah řídící se pracovním zákoníkem. Jedná se o smluvní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Předmětem je pracovní činnost, kterou se zaměstnanec zavazuje vykonávat za mzdu. Zakládá se pracovní smlouvou.⁸² Obdobný poměr pracovnímu poměru je takový, který je mu podobný svým obsahem, avšak formálně se o pracovní poměr nejedná. Jiným obdobným poměrem je například právní poměr státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu, pracovní poměr úředníků územních samosprávních celků, anebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr podle zákoníku práce. Za jiný obdobný poměr by pro účely správního trestání neměly být považován poměr osob uvedených v ustanovení § 4 k určitým institucím,⁸³ které jsou

⁷⁸ § 47 odst. 1) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁷⁹ § 14 odst. 1) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ důvodová zpráva k § 47 zákona č. 250/2016 Sb.

⁸¹ MATES: *Základy správního práva...*, s. 84.

⁸² zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁸³ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

v tomto ustanovení jmenovány, a to vzhledem ke skutečnosti, že tyto osoby jsou na základě § 4 vyloučeny z procesní působnosti zákona o odpovědnosti za přestupky.⁸⁴

Zároveň je třeba, aby k přestupku došlo při výkonu těchto činností nebo v přímé souvislosti s nimi. Například uložit cyklistovi trest zákazu činnosti v podobě zákazu jízdy na jízdním kole lze pouze, pokud se přestupku dopustil v souvislosti s jízdou na kole, pokud zvláštní zákon za spáchaný přestupek umožňuje uložení trestu v podobě zákazu činnosti, a pokud jízdu na kole vykonával v souvislosti s pracovním nebo jiným obdobným poměrem.⁸⁵ Přičemž platí, že všechny tyto podmínky musejí být kumulativně splněny, v opačném případě trest zákazu činnosti nemůže být uložen.

Zákaz činnosti lze uložit jen v případě, je-li to stanoveno zvláštním zákonem a nejvýše na dobu tam stanovenou. Stejně jako v případě pokuty zákon předpokládá, že délka zákazu činnosti bude upravena ve zvláštním zákoně v souvislosti se závažností konkrétního přestupku. U všech nových přestupků, které umožní jako jeden z trestů zákaz činnosti, by tak měla být stanovena doba, po kterou lze tento trest uložit. U starších skutkových podstat, kde doba není stanovena, bude poté platit pravidlo, podle kterého lze uložit zákaz činnosti nejdéle na 3 roky.⁸⁶ Předešlá právní úprava v délce doby zákazu také odkazovala na zvláštní zákony, přesněji řečeno na „*dobu v něm stanovenou*;⁸⁷ zároveň však omezovala maximální dobu trvání trestu zákazu činnosti na dva roky. Nově se tak tento trest zpříšňuje. Již odpadá zákonem stanovená maximální délka, neboť zvláštní zákony mohou upravit i delší trvání. Kromě maximální doby mohou zvláštní zákony upravit samozřejmě také minimální dobu trvání trestu.

Do doby zákazu činnosti se započítává i doba, po kterou pachatel na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl tuto činnost vykonávat.⁸⁸ Jedná se o ustanovení, které bylo zcela přejato z předešlé právní úpravy. Mezi úředním opatřením a projednávaným přestupkem musí existovat přímá souvislost. Takovým úředním opatřením může být typicky zadržení řidičského průkazu policistou. Započtení doby do zákazu činnosti provádí správní orgán z úřední povinnosti, a to znamená, že pachatel přestupku nemusí podávat žádost započtení. Ve výrokové části rozhodnutí o přestupku, kterým je obviněný uznán vinným, se kromě náležitostí podle správního řádu uvede také výrok o započtení doby. Může se stát, že doba, která se má započíst, je stejná, nebo dokonce delší než doba uložená zákazem činnosti. V takovém případě správní orgán zákaz činnosti neuloží,

⁸⁴ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 419.

⁸⁵ poznámka: K jízdě na kole není potřeba veřejnoprávního oprávnění.

⁸⁶ § 47 odst. 2) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁸⁷ § 14 odst. 1) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ § 47 odst. 3) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

s čímž se samozřejmě musí vypořádat v odůvodnění rozhodnutí. Správní orgán zákaz činnosti neuloží také v případě, kdyby doba k započtení snižovala délku zákazu činnosti tak, že by již nesplňovala požadovaný účel.⁸⁹

Vzhledem k tomu, že trest zákazu činnosti má zpravidla silný zásah právního i společenského postavení pachatele, nabízí zákon možnost zmírnění v podobě upuštění od zbytku výkonu tohoto trestu. K upuštění lze sáhnout po uplynutí poloviny doby, na niž byl trest zákazu činnosti uložen a za podmínky, že pachatel prokáže způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že další výkon trestu již není potřeba. Splnění podmínky nepotřebnosti dalšího výkonu trestu posuzuje správní orgán, který rozhodoval v prvním stupni, a to s ohledem na dosažení účelu uloženého trestu. Zjišťuje, zda pachatel přestupku způsobem svého života prokázal, že v souvislosti se zakázanou činností se již nebude dopouštět páčání přestupku.⁹⁰ O upuštění správní orgán rozhoduje novým rozhodnutím, které je možné vydat pouze na návrh pachatele, jeho zákonného zástupce, opatrovníka nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí.⁹¹

Nová právní úprava přidává v § 47 odst. 5 k výše uvedeným podmínkám, které je nutné splnit k tomu, aby mohlo být přistoupeno k upuštění od zbytku trestu, podmínku „další“ týkající se případů, ve kterých byla společně se správním trestem zákazu činnosti uložena pokuta. Byla-li spolu se zákazem činnosti uložena též pokuta, která nebyla dosud uhrazena, popřípadě byla uhrazena pouze zčásti, nelze od výkonu zbytku zákazu činnosti upustit, dokud pachatel neprokáže, že pokutu nebo její zbylou část uhradil, anebo dokud nebylo rozhodnuto o rozložení úhrady pokuty na splátky nebo o odložení splatnosti pokuty.⁹² Důvodová zpráva k tomuto novému ustanovení uvádí: „*Tato úprava představuje efektivní řešení, neboť nevyvozené pohledávky způsobují v praxi značný problém.*“⁹³ S tím, že nevyvozené pohledávky způsobují v praxi velký problém, jistě není třeba polemizovat, nicméně je otázkou, zda takováto argumentace ospravedlňuje existenci tohoto ustanovení. Na začátku odstavce uvádím, že nová právní úprava přichází s další podmínkou pro upuštění od zbytku trestu, přičemž slovo další přiši v uvozovkách. Činím tak zejména s odkazem na předešlý odstavec, kde se věnuji podmínkám pro upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti tak, jak platily za účinnosti předešlého zákona a jak byly převzaty zákonem současným. Jednou z těchto podmínek je, že

⁸⁹ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 423.

⁹⁰ ČERVENÝ, Zdeněk a kol. *Přestupkové právo. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde, 2011, s. 49.

⁹¹ § 99 odst. 1) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹² § 47 odst. 5) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹³ důvodová zpráva k § 47 zákona č. 250/2016 Sb.

pachatel musí prokázat způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že další výkon trestu již není potřeba. Ptám se tedy, zda není skutečnost, že pachatel nezaplátil pokutu, jež mu byla uložena pravomocným rozhodnutím, více než jasným prokázáním toho, že pachatel se způsobem svého života neosvědčil v tom smyslu, že by dalšího výkonu trestu již nebylo potřeba? V tomto světle bych tuto podmínku neoznačoval za další, ale spíše zpřesnění, nebo rozšíření podmínky stávající. Rozšíření v tom smyslu, že zatímco o neprokázání se způsobem života lze hovořit až v momentě, kdy se pachatel s placením pokuty ocitne v prodlení, ustanovení § 47 odst. 5 vyžaduje zaplacení pokuty, k tomu aby mohlo být přistoupeno k upuštění zbytku trestu, i před prodlením. Díky tomuto rozšíření lze předpokládat, že nová právní úprava skutečně bude nápomocná k větší efektivitě při vybírání pokut.

Správním rozhodnutím však nelze zakázat takovou činnost, jejíž výkon je uložen zákonem.⁹⁴ Jedná se o činnosti, které je pachatel povinen vykonávat ze zákona a uložení takového trestu by pachatele vlastně nutilo k cílenému porušování jeho právních povinností.

I u trestu zákazu činnosti obsahuje zákon speciální úpravu týkající se trestání mladistvých. Zákaz činnosti nelze mladistvému uložit, jestliže by výkon tohoto správního trestu bránil přípravě na jeho povolání. Dále je stanoveno omezení na maximální dobu trestu. Zákaz činnosti lze mladistvému uložit nejdéle na dobu jednoho roku.⁹⁵

4.4. Propadnutí věci

Účelem trestu propadnutí věci nebo náhradní majetkové hodnoty je, ostatně podobně jako u trestu zákazu činnosti, zabránit pachateli přestupku v jeho opakování, jedná se tedy o funkci preventivní, a dále spočívá v odejmutí prospěchu, který pachatel spácháním přestupku získal. V případě trestu propadnutí věci bylo za předešlé úpravy nutné, aby šlo o věc samostatnou a individuálně určenou, přičemž tato věc musí v době rozhodnutí existovat a musí být dosažitelná.⁹⁶ Tato podmínka ale s novou právní úpravou odpadá. Jak bude vysvětleno níže, podle ustanovení § 48 odst. 1 písm. a) je možné, aby došlo k zabavení věci v podobě peněz, což je věc zastupitelná.⁹⁷

Důvody, za nichž je možné uložit trest propadnutí věci, stanovuje § 48 zákona o odpovědnosti za přestupky. Podle prvního případu lze trest propadnutí věci uložit, jde-li o věc, která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena. Jedná se o formulaci zcela převzatou z předešlého zákona, přičemž ze strany odborné veřejnosti bylo toto ustanovení podrobováno

⁹⁴ § 47 odst. 6) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹⁵ § 58 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁹⁶ MATES: *Základy správního práva...*, s. 86.

⁹⁷ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 433.

kritice. Vzhledem k tomu, že podle předešlého zákona o přestupcích nebylo možno postihnout přípravu ani pokus přestupku, nepřicházelo tak prakticky v úvahu rozhodnout o propadnutí věci, který byla určena ke spáchání přestupku. Ustanovení tak bylo obsolentním.⁹⁸ Tato kritika se ve světle nového zákona již nejeví býti nadále aktuální z toho důvodu, že podle nové právní úpravy je pokus přestupku stejně trestný jako dokonáný přestupek, a to za předpokladu, že tak stanoví zákon.⁹⁹ Užitím věci při spáchání přestupku se rozumí ten případ, kdy za použití dané věci, či prostřednictvím té věci, pachatel naplnil skutkovou podstatu přestupku. Například páčidlo, které pachateli při spáchání přestupku krádeže použije, dopomůže překonat překážku v podobě uzamčených dveří. Věc, která byla ke spáchání přestupku určena, je taková, kterou bylo zamýšleno použít ke spáchání přestupku.

Druhý případ představuje možnost uložit trest propadnutí věci, a to jde-li o věc, kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj. Typicky se může jednat o věc získanou při krádeži, dále se může také jednat o věc, která byla přestupkem vyrobena, například při výrobě lihu. Věc, kterou pachatel získal jako odměnu, může obdržet nejenom po, ale i před spácháním přestupku. Pro udělení trestu není rozhodné, zda bylo poskytnutí odměny dohodnuto předem, či nikoli.¹⁰⁰

Třetím případem pro uložení trestu je věc, kterou pachatel nabyl za věc, jež získal přestupkem, nebo jako odměnu za něj. To platí i v případě, že věc nabytá takovým postupem pouze z části. Jedná se o případ, kdy pachatel danou věc získanou přestupkem či jako odměnu za něj již nemá, ale za její hodnotu nabytá věc jinou, kterou lze díky tomuto ustanovení postihnout trestem propadnutí. Pro tento případ však zákon stanovuje omezení, na základě kterého nelze k trestu propadnutí věci přistoupit, pokud hodnota věci, kterou pachatel získal přestupkem, nebo jako odměnu za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.¹⁰¹

Zde je nutné dodat, že výše uvedené důvody, které nabízí zákon o odpovědnosti za přestupky, nejsou těmi jedinými. Jiné zákony mohou stanovit důvody další.¹⁰² Jako jeden z příkladů lze uvést ustanovení § 27b odst. 2 zákona na ochranu zvířat proti týrání, kdy propadnutí týraného zvířete může obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnutím uložit, jestliže týrané zvíře náleží pachateli přestupku a je důvodná obava, že pachatel přestupku bude v týrání zvířete pokračovat, zejména, jde-li o pachatele, který byl za týrání zvířete v posledních

⁹⁸ MATES: *Základy správního práva...*, s. 86.

⁹⁹ § 6 odst. 3) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹⁰⁰ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 433.

¹⁰¹ § 48 odst. 1) písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹⁰² JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 434.

3 letech potrestán za přešupek nebo odsouzen, nebo neposkytne týranému zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav.¹⁰³

Zákon stanovuje dvě obecné podmínky, které musejí být vždy splněny, aby bylo možné uložit trest propadnutí věci.

První podmínkou je vlastnictví pachatele k předmětné věci. Propadnutí věci lze uložit pouze tehdy, jde-li o věc náležející pachateli. Pachatel tak musí být výlučným vlastníkem věci. Pokud mu věc nenáleží, či nenáleží zcela, trest propadnutí věci není možné uložit.

Druhá podmínka stanovuje omezení či okolnosti, za kterých propadnutí věci uložit nelze. Propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota v nápadném nepoměru k povaze přešupku. Zákon však nenabízí žádné vysvětlení, co je to nápadný nepoměr k povaze přešupku, ani nestanovuje konkrétní kritéria pro posuzování tohoto nepoměru. Jediným obecným kritériem je poměr hodnoty věci k povaze spáchaného přešupku. Správní orgán má vycházet především z účelu trestu. Hodnota věci by neměla být vysoká do té míry, že by tomuto účelu odporovala. V opačném případě by trest postihoval pachatele až příliš přísně.¹⁰⁴ Jediným z možných vodítek by mohlo být například vyčíslení hodnoty věci v penězích a následné porovnání této hodnoty s maximální výší pokuty, kterou je možné za konkrétní přešupek uložit. Je to však pouze jeden z možných postupů. Kromě samotné hodnoty musí správní orgán také posoudit, k jakému užívání je věc určena. Typickým příkladem, kdy bude věc v nápadném nepoměru vůči závaznosti přešupku, bude zabavení automobilu v případě spáchaní běžného dopravního přešupku. Stejně tak lze, na základě předpokladu, že hodnota takových věcí bývá zpravidla vysoká, vyloučit, že by propadnutou věcí byla věc nemovitá.

Avšak podmínka, dle které propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota v nápadném nepoměru k povaze přešupku, neplatí vždy. Vyžaduje-li to bezpečnost osob, majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží. Jedná se o omezení, které přináší nová právní úprava, přičemž jsou použity výrazy spíše obecného charakteru. Výsledkem je široký prostor pro uvážení správního orgánu. Ten tak může zvážit, zda je v konkrétním případě z důvodu důležitého zájmu vhodné přikročit k propadnutí věci, která je svou hodnotou v nápadném nepoměru k povaze přešupku, či nikoli. Ustanovení má podle důvodové zprávy cílit na věci, jakými jsou například zbraně, jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky, prekursory drog, zdraví škodlivé farmaceutické nebo lékařské přípravky, anebo zdraví závadné potravinářské výrobky a podobně.¹⁰⁵

¹⁰³ § 27b zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týraní, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁴ ČERVENÝ: *Přestupkové právo...*, s 51.

¹⁰⁵ důvodová zpráva k § 48 zákona č. 250/2016 Sb.

V případě propadnutí věci se vlastníkem této věci stává stát, bez ohledu na to, že byl trest uložen orgánem, který je obecním úřadem. Zvláštní zákon však i zde může stanovit něco jiného. Stát se stává vlastníkem na základě správního rozhodnutí, a to dnem uvedeným v tomto rozhodnutí nebo právním mocí tohoto rozhodnutí.

4.5. Propadnutí náhradní hodnoty

Trest propadnutí náhradní hodnoty je v rámci úpravy správních trestů trestem novým. Zákon o odpovědnosti za přestupky je ve výčtu správních trestů uvádí společně s trestem propadnutí věci, avšak jedná se o samostatný správní trest, třebaže je obsahově navázán na trest propadnutí věci. Z tohoto hlediska je proto vhodnější o něm pojednat v samostatné kapitole.

Zřejmým inspiračním zdrojem pro tento správní trest bylo ustanovení § 71 trestního zákoníku. *„Jestliže pachatel věc, kterou soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70, před uložením trestu propadnutí věci zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její propadnutí zmaří, může mu soud uložit propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Hodnotu věci, kterou soud mohl prohlásit za propadlou, může soud stanovit na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku.“*¹⁰⁶

Jak již bylo zmíněno, trest propadnutí náhradní hodnoty je navázán na trest propadnutí věci. Jedná se o situaci, ve které by pachateli sice mohl být uložen trest propadnutí věci, avšak ten svým jednáním možnost uložení tohoto trestu znemožní. Jestliže pachatel věc, která by mohla být prohlášena za propadlou, před uložením propadnutí věci zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, nebo jestliže jinak propadnutí takové věci zmaří, může mu být uloženo propadnutí náhradní hodnoty. Propadnutí náhradní hodnoty může být uloženo až do výše, která odpovídá hodnotě věci, jež mohla propadnout.¹⁰⁷

Lze shrnout, že pachatel tedy nějakým aktivním jednáním zmaří možnost propadnutí věci a v takovém případě je pak možné pachateli uložit trest propadnutí náhradní majetkové hodnoty. Zpravidla se bude jednat o trest peněžitý, jehož hodnota bude stejná jako by byla hodnota věci, kterou by správní orgán mohl prohlásit za zabranou, pokud by nedošlo ke zmaření ze strany pachatele. Zákon však zároveň nevylučuje, aby zabranou náhradní hodnotou byla jiná věc než peníze, avšak i v tomto případě musí odpovídat hodnotě věci, jejíž propadnutí bylo zmařeno. Výčet způsobů, jimiž pachatel může zmařit propadnutí věci, je v trestním zákoníku

¹⁰⁶ § 71 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ § 49 odst. 1) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

pouze demonstrativní¹⁰⁸ a vzhledem k tomu, že úprava správních trestů čerpá z trestního práva, není důvod domnívat se, že by tomu bylo v rámci správních trestů jinak.

Vlastníkem propadlé náhradní hodnoty se, stejně jako v případě propadlé věci, stává stát.¹⁰⁹

4.6. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku je v rámci správního trestání zcela novým trestem. Zaveden je v souvislosti s tím, že zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich nově stanovuje odpovědnost právnických osob za přestupky. Zákon vychází u právnických osob z principu objektivní odpovědnosti. Zde se tedy zavinění nezkoumá, právnická osoba se však může odpovědnosti za přestupek zbavit prostřednictvím liberace. Pokud prokáže, že vyvinula veškeré úsilí, které je možné v dané situaci spravedlivě požadovat, aby odvrátila spáchání přestupku, právnická osoba se odpovědnosti zproští.¹¹⁰ Právě právnických osob se týká nejvýraznější specifikum trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku, lze jej totiž udělit pouze právnické, nebo podnikající fyzické osobě. Důvodová zpráva uvádí, dle mého názoru naprosto správný předpoklad, že zveřejnění rozhodnutí o přestupku může být velmi efektivním trestem. To ostatně také dokládají dosavadní zkušenosti ze zemí jako je např. Francie, kde již tento trest několik let úspěšně funguje.¹¹¹ Pro fungování a rozvoj právnické osoby v její činnosti je často dlouhé roky budovaná pověst velmi důležitá. Hrozba újmy na pověsti, má proto vysoký potenciál odstrašit od páchání přestupku. Jedná se tedy především o preventivní účinek.

Trest podobného charakteru je již používán v trestním právu, které je v této oblasti pro správní právo trestní částečně inspiračním zdrojem. Trest uveřejnění rozsudku je upraven v ustanovení § 23 zákona o odpovědnosti právnických osob. Trest uveřejnění rozsudku může uložit soud, shledá-li, že je veřejnost třeba seznámit s odsuzujícím rozsudkem, a to zejména vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, případně vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti. Podobně jako ve správním právu trestním je možné tento trest uložit pouze právnické, nikoliv fyzické osobě.¹¹²

V tomto odstavci bych se rád věnoval blíže pojmu pověst právnické osoby. V právním řádu se definice pojmu pověst právnických osob nevyskytuje. To, co tedy znamená pojem

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 926.

¹⁰⁹ § 49 odst. 2) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹¹⁰ KORBEL, František. *Co přinese nová právní úprava přestupků* [online]. *pravni prostor.cz*, 31. ledna 2017 [cit. 1. února 2018]. Dostupné na < <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku> >.

¹¹¹ důvodová zpráva k § 50 zákona č. 250/2016 Sb.

¹¹² NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné. 4. aktualizované vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 342.

pověst právnické osoby, jsme nuceni dovozovat především z literatury.¹¹³ Pověstí právnických osob se zabývá například Kincl: „*Pověst právnické osoby – podnikatele je třeba hodnotit podle jeho chování v obchodních vztazích. Pokud tedy tento subjekt neplní své závazky řádně a včas, popř. pouze výjimečně dostojí svým povinnostem včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu – podnikatele, která by požívala dobré pověsti.*“¹¹⁴ Kincl tedy hodnotí pověst podle chování právnické osoby, jejího vystupování, solidnosti a dodržování závazků. To je jistě důležitý aspekt, avšak podle mého názoru není tím nejdůležitějším. Hlavní hodnotící prvek pověsti společnosti spatřuji v tom, jak je právnická osoba vnímána zvenčí svým okolím a lidmi, se kterými v rámci své činnosti přichází do styku. Zdůrazňuji to především proto, že způsob jakým je právnická osoba vnímána okolím, nemusí vždy nutně odpovídat jejímu skutečnému chování. Podobně se na pověst právnické osoby dívá také Lavický: „*Pověst právnické osoby je nutné zkoumat mezi jejími obchodními partnery, zákazníky, případně mezi širokou veřejností*“¹¹⁵

Trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku byl kritizován především těmi, kterým by mohl být potencionálně uložen. Jako nepřijemnost ho vnímají některé právnické osoby a fyzické podnikající osoby.¹¹⁶ Problematičnost spatřují v zásahu do jejich dobrého jména a pověsti. Ovšem toto tvrzení se zdá být spíše účelové. Zveřejnění rozsudku lze uložit pouze za přestupek, u kterého tak stanoví zákon, zpravidla se jedná o přestupky závažnějšího charakteru. U takových existuje oprávněný předpoklad, že pachatelé těchto přestupků dobrou pověst nemají. A pokud mají, tak o ni spácháním přestupku přicházejí. Ostatně důvodová zpráva k tomu uvádí: „*Jedním z účelů tohoto správního trestu je nutnost informovat veřejnost o nekalých obchodních praktikách právnických nebo podnikajících fyzických osob, které tedy z povahy věci často (v důsledku svého závadného chování typicky v obchodním styku) ani dobré pověsti požívat nemohou.*“¹¹⁷

Zákon stanovuje pro ukládání zveřejnění rozhodnutí o přestupku několik podmínek, jež musejí být kumulativně splněny. Některým z nich jsem se v této kapitole již blíže věnoval, ale bude vhodné je na tomto místě znovu zopakovat. První podmínkou je, že tento trest lze uložit pouze právnické osobě nebo fyzické osobě podnikající. Druhou podmínku představuje

¹¹³ POBUCKÝ, Michal. *Ochrana dobré pověsti právnické osoby* [online]. epravo.cz, 23. července 2010 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-dobre-povesti-pravnicke-osoby-63963.html>>.

¹¹⁴ KINCL, Michal. *Ochrana dobré pověsti právnické osoby. Daňová a hospodářská kartotéka*, 2003, roč. 10 , č. 7, s. 64.

¹¹⁵ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 714.

¹¹⁶ MIROVSKÁ, Petra. *Správní delikty se mění na přestupky* [online]. ksb.cz, 26. června 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <http://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/clanky/3843_spravni-delikty-se-meni-na-prestupky>.

¹¹⁷ důvodová zpráva k § 50 zákona č. 250/2016 Sb.

skutečnost, že trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku lze uložit pouze v případech, stanoví-li tak zákon. V rámci správních trestů se nejedná o běžnou konstrukci. Takto striktní je zákon pouze u trestu zákazu činnosti a právě také u zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Důvod spatřuji ve skutečnosti, že trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku může mít pro pachatele závažné důsledky, a proto by měl být udělován jen u konkrétních přestupků tak, aby nebyl příliš přísný a jen tam, kde to vyžaduje veřejný zájem za účelem varování veřejnosti před obchodními praktikami pachatele. Třetí podmínka je vlastně požadavkem na správní orgán, neboť ten je povinen dbát na to, aby zásah do soukromí pachatele byl přiměřený povaze a závažnosti přestupku.¹¹⁸

Stejně jako zákon stanovuje podmínky pro uložení trestu, stanovuje i podmínky zveřejnění, tedy pravidla, které je třeba dodržet při zveřejnění, přičemž splněny musejí být kumulativně. Prvním podmínkou je, že rozhodnutí o přestupku lze zveřejnit až po nabytí právní moci rozhodnutí, ve kterém byl tento trest uložen. Pravomocné rozhodnutí je, nestanoví-li zákon jinak, rozhodnutí, které bylo oznámeno a proti kterému již není možné podat odvolání. Druhou podmínku představuje skutečnost, že z rozhodnutí o přestupku se zveřejňuje pouze výroková část. Z toho plyne, že zveřejnění odůvodnění a dalších částí rozhodnutí krom výrokové je nepřípustné. Zároveň zákon stanovuje obsahový požadavek na výrokovou část; ta musí obsahovat lhůtu, během níž se rozhodnutí zveřejní, přičemž tato lhůta nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců. Třetí podmínky zakazuje, aby zveřejněné rozhodnutí o přestupku obsahovalo údaje umožňující identifikaci jiné osoby než pachatele.¹¹⁹ V některých výrocích se vyskytují identifikační údaje osoby odlišné od pachatele, například osoby vystupující ve správním řízení jako osoba poškozená. Správní orgán je povinen takové údaje odstranit, pokud by tak neučinil, jednalo by se o zásah do práv osoby odlišné od pachatele.

Zákonem jsou stanoveny hned dva způsoby zveřejnění rozhodnutí o přestupku, přičemž oba tyto způsoby musejí být uskutečněny. První způsob je realizován vyvěšením na úřední desce správního orgánu, který rozhodnutí vydal. Vyvěšení se provádí na náklady správního orgánu. Důvod spatřuji ve skutečnosti, že takové vyvěšení není nijak nákladné, správní orgán jej zvládá v rámci své běžné činnosti a náklady na případné vymáhání by několikanásobně překročily vymáhanou částku. Vyvěšení na úřední desce musí trvat nejméně 15 dní a nejdéle po dobu 2 měsíců.¹²⁰

¹¹⁸ § 50 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Tamtéž

Druhým způsobem je zveřejnění rozhodnutí o přestupku ve veřejném sdělovacím prostředku. Toto zveřejnění zajišťuje správní orgán. Ten také sám určí, v jakém veřejném sdělovacím prostředku bude rozhodnutí zveřejněno tak, aby byl trest efektivní a odpovídal svému zamýšlenému účelu. Hlavním rozdílem oproti prvnímu způsobu zveřejnění, je fakt, že tento je prováděn na náklady pachatele.¹²¹

Ustanovení zákona myslí i na situaci, kdy po zveřejnění rozhodnutí o přestupku dojde ke zrušení tohoto rozhodnutí v přezkumném řízení, novém řízení o přestupku, nebo soudním řízení správním. Správní orgán či soud, který původní rozhodnutí zrušil, je povinen do 30 dnů ode dne právní moci rozhodnutí o zrušení informovat orgán, který zrušené rozhodnutí vydal. Orgán, který vydal rozhodnutí, je následně povinen stejným způsobem a na své náklady zveřejnit rozhodnutí, kterým bylo původní rozhodnutí zrušeno.¹²²

4.7. Absence trestu zákazu pobytu

Správní trest v podobě zákazu pobytu byl, na rozdíl od předešlé právní úpravy, vypuštěn. Jednalo se o trest, který byl zaveden nově v roce 2013 a již tehdy byl částí odborné veřejnosti považován za problémový; byl kritizován kvůli jeho nesouladu s ústavně zaručenými právy na svobodu pohybu a pobytu a dále byl označován za nevyhovující testu proporcionality, konkrétně v jeho druhém kroku v rámci testu potřebnosti.¹²³ Podobného cíle lze totiž dosáhnout i jinak, například pomocí dlouhodobé a efektivní sociální práce.

Výsledným efektem aplikování tohoto trestu je přesouvání „problematických“ osob z jedné obce do druhé, což ale ve výsledku nemusí znamenat, že tato osoba přestane páchat přestupky, ale že je pouze bude páchat na území jiné obce. Existence trestu zákazu pobytu tedy nebylo celospolečenskou potřebou. Šlo o potřebu některých konkrétních regionů, jako jsou velká města, či vyloučené lokality, které se pomocí udělování tohoto správního trestu snažily vyřešit špatnou situaci na úseku veřejného pořádku, avšak tím místo eliminace protiprávního jednání docházelo spíše k jeho rozšiřování do okolních obcí. Na druhou stranu je třeba ale uvést, že tento trest byl v mnohých případech také prospěšný a posloužil svému účelu. Pachatel byl vytržen ze svého běžného prostředí, ve kterém byl zvyklý páchat přestupky a bez vlivu tohoto prostředí protiprávní činy již nepáchal.

¹²¹ § 50 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹²² Tamtéž

¹²³ CHAMRÁTOVÁ, Anna. *Veřejný ochránce práv jako připomínkové místo u reformy správního trestání* [online]. právníprostor.cz, 26. července 2017 [cit. 17. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/spravni-pravo/verejny-ochrance-prav-jako-pripominkove-misto-u-reformy-spravniho-trestani>>.

Nakonec však přeci jen převážila obava z porušování ústavně garantovaných práv na svobodu pohybu a pobytu a tento trest byl ze správních trestů vypuštěn.

Na závěr této kapitoly je vhodné připomenout, že trest zákazu pobytu je obsažen v trestním zákoníku.¹²⁴ Svobody zaručené Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod mohou být omezeny zákonem, pokud je to nutné k ochraně státu, udržení veřejného pořádku, ochraně zdraví nebo práv a svobod druhých. Vzhledem k tomu, že trestné činy mají větší společenskou závažnost než přestupky, je považováno za proporcionální a ústavně konformní, aby v případě spáchání trestného činu došlo prostřednictvím trestu zákazu pobytu k omezení svobody pobytu a pohybu.

4.8. Shrnutí

Na závěr této kapitoly přistoupím ke stručnému shrnutí. Mezi správní tresty nyní patří napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci, propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Při srovnání právní úpravy s předešlou úpravou jsem dospěl k tomu, že v této oblasti došlo k mnohým změnám. Trest zákazu pobytu byl vypuštěn, naopak ve výčtu trestů přibýly tresty propadnutí majetkové hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Velmi obsáhle jsou, oproti předešlé právní úpravě, upravena pravidla pro jejich ukládání.

¹²⁴ § 75 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

5. Určení druhu a výměry trestů

Při určování druhu a výměry trestu je správní orgán povinen přihlídnout k okolnostem, které mají vliv na míru společenské škodlivosti přestupku. Zákon o odpovědnosti za přestupky stanovuje tyto okolnosti v § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky, přičemž některé z nich dále rozvádí v následujících ustanoveních. Je třeba mít na paměti, že se jedná pouze o demonstrativní výčet. S ohledem na specifika a různorodost skutkových podstat správního trestání je možné přihlížet jen k některým okolnostem, pokud pro posouzení konkrétního přestupku nebudou rozhodující. Jako příklad lze uvést situaci, kdy by u právnické osoby jako pachatele, muselo být přihlíženo k tomu, zda pachatel spáchal přestupek ve věku blízkém věku mladistvých.¹²⁵ Vzhledem k tomu, že výčet je demonstrativní, je také možné přihlížet i k okolnostem, které nejsou v zákoně uvedeny

5.1. Povaha a závažnost přestupku

Při určování druhu správního trestu a jeho výměry má správní orgán přihlídnout k povaze a závažnosti přestupku. Kritéria, podle kterých se má povaha závažnost přestupku zejména posuzovat, jsou stanovena v § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky. Ukládání trestu s ohledem na povahu a závažnost spáchaného přestupku znamená, že správní orgán při stanovení druhu a výměry trestu musí vycházet jednak z druhu a výměry stanovené zvláštním zákonem pro konkrétní přestupek a jednak ze zvláštností toho přestupku, které jsou vyjádřeny v § 37. Jinými slovy závažnost přestupku se posuzuje s ohledem na objekt přestupku, což je zájem, který je chráněn skutkovou podstatou a proti jemuž přestupek směřuje; zatímco povahou přestupku se rozumí vztah ke všem okolnostem spáchaného přestupku.¹²⁶

Prvním z kritérií, kterými je dána povaha a závažnost přestupku, představuje význam zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen. Po vzoru trestněprávní nauky bývá zájem chráněný přestupkem též označován jako objekt přestupku. Zájem přestupku bývá rozlišován podle stupně jeho obecnosti do třech skupin: obecný, druhový a individuální. Obecný je souhrnem znaků chráněným zákonem obsahujícími skutkové podstaty jako celku. V té nejobecnější rovině je tedy poskytována ochrana především zájmům na řádném výkonu veřejné správy, a dále také některým základním právům jako jsou rovnost, či zákaz diskriminace. Druhový objekt lze definovat jako seskupení společných druhových rysů určité skupiny přestupků; je tvořen skupinou příbuzných chráněných zájmů náležejících do stejné

¹²⁵ důvodová zpráva k § 50 zákona č. 250/2016 Sb.

¹²⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 439.

oblasti správního trestání. Individuální objekt představuje konkrétní zájem, k jehož ochraně je určen příslušný přestupek; musí ho mít každá jednotlivá skutková podstata.¹²⁷ Právě individuální objekt slouží k určení stupně společenské škodlivosti, od níž správní orgán určuje druh a výměru správního trestu.

Druhé kritérium je dáno významem a rozsahem následku přestupku. Následek přestupku spočívá v porušení nebo ohrožení zájmů chráněných objektem přestupku. Podle toho rozdělujeme přestupky na poruchové (např. poškození veřejného osvětlení) a ohrožovací (např. ohrožení zdravotní nezávadnosti vody). U poruchového přestupku by měl správní orgán při trestání zohlednit, zda šlo o poruchu trvalou či pouze dočasnou. Při určení rozsahu následku bude rozhodné, jak moc byl zasažen chráněný zájem, případně zda a jak velká škoda byla přestupkem způsobena.¹²⁸

Třetím kritériem, dle kterého má správní orgán posuzovat povahu a závažnost přestupku je způsob, jakým byl přestupek spáchán. Přestupek může být spáchán buď konáním, nebo opomenutím. Způsob spáchání přestupku zahrnuje druh a povahu jednání a také použité prostředky. Ke způsobům provedení přestupku, který je jednoznačně přitěžující okolností je možné uvést například použití násilí či lsti, ale také použití technických a jiných prostředků. Důležité je také, zda je trest ukládán za přestupek dokonáný, nebo za přestupek ve fázi pokusu.¹²⁹

Čtvrté kritérium je dáno okolnostmi spáchaného přestupku. Okolnosti dělíme na subjektivní, které se týkají pachatele a objektivní, týkající se všech ostatních hledisek spáchaného přestupku. Okolnosti mohou závažnost přestupku zvyšovat i snižovat. Zvláštním typem jsou okolnosti vylučující protiprávnost, mezi které patří krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.¹³⁰ Vzhledem k rozsahu a tématu se jimi ale tato práce nebude blíže zabývat. Pro posouzení je rozhodné, například v jaké životní situaci se pachatel v době spáchání přestupku nacházel. V případě, že byl v tíživé finanční či rodinné situaci, nebo byl pod vlivem jiné osoby, může to znamenat snížení závažnosti. Dále je pro posouzení důležité, na jakém místě byl přestupek spáchán, zda šlo o místo soukromé nebo veřejně přístupné. V neposlední řadě je důležitý také čas, kdy byl přestupek spáchán, jako typický příklad lze uvést dopravní přestupky; závažnost přestupku

¹²⁷ MATES: *Základy správního práva...*, s. 63.

¹²⁸ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 8. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 433.

¹²⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 509.

¹³⁰ § 24 až 28 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

spáchaného uprostřed noci bude nižší, než závažnost přestupku spáchaného během dopravní špičky, kdy je takovým činem ohroženo daleko více osob.

Páté kritérium se týká pouze případů, ve kterých je pachatelem fyzická osoba. Povaha a závažnost přestupku je dána druhem a mírou jejího zavinění, popřípadě pohnutkou, je-li tato znakem skutkové podstaty. K odpovědnosti fyzické osoby se vyžaduje zavinění, přičemž obecně postačuje zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba zavinění úmyslného.¹³¹ Zavinění je vnitřní psychický stav člověka k určitým skutečnostem, jež zakládají přestupek, ať již vytvořený pachatelem nebo objektivně existujícím bez jeho přičinění již v době činu. Rozlišujeme dvě formy zavinění: úmysl (ten dále dělíme na úmysl přímý a nepřímý) a nedbalost (tu dále dělíme na nedbalost vědomou a nevědomou). Co do posuzování závažnosti přestupku lze obecně říci, že úmyslné zavinění je považováno za závažnější než nedbalostní, přičemž úmysl přímý je závažnější, než nepřímý a vědomá nedbalost je závažnější nežli nevědomá. Pohnutka, též označována jako motiv, je vnitřní psychický stav pachatele; jedná se o podnět, který ho pobídl ke spáchání přestupku.¹³² Aby byla pohnutka kritériem pro posouzení povahy a závažnosti přestupku, musí být znakem skutkové podstaty. Příkladem takového přestupku je § 7 odst. 3 písm b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích: „Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav.“

Šesté kritérium je dáno délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele, nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný jeho protiprávním jednáním. Přestupek může být spáchán jednorázově, nebo ve formě pokračujícího, hromadného či trvajícího přestupku, přičemž pro tyto formy platí, že trvají v průběhu delšího časového úseku a jsou složeny buď z více dílčích útoků, nebo spočívají v udržování protiprávního stavu. Pokračující přestupek je jednání, jehož jednotlivé útoky vedené jednotným záměrem, byť i v souhrnu, naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným provedením, blízkou časovou souvislostí a také souvislostí v předmětu útoku. Trvající přestupek je zákonem definován jako přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a udržování protiprávního stavu, nebo udržování protiprávního stavu, který pachatelem nebyl

¹³¹ Srov. § 13 a § 15 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹³² JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 222-236.

vyvolán. Hromadný přestupek je takový, u něhož zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti více útoků vedených společným záměrem.¹³³ V případě pokračujícího přestupku a hromadného přestupku bude posuzovacím hlediskem délka doby uplynulší od prvního do posledního útoku. V případě trvajících přestupků bude posuzovacím hlediskem celková doba, po kterou byl protiprávní stav udržován. Čím delší budou takové doby, tím bude přestupek závažnější.¹³⁴

Poslední sedmé kritérium je dáno počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku, přičemž s počtem útoků roste jeho závažnost.¹³⁵

Dosavadní právní úprava stanovovala, aby správní orgán při určení druhu a výměry trestu přihlédl k závažnosti přestupku, zejména pak k tomu jak byl spáchán, k jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele.¹³⁶ Při srovnání se současnou úpravou zjistíme, že posuzovací kritéria pro závažnost přestupku se do jisté míry překrývají, avšak nová právní úprava je komplexnější a obsáhlejší, což by správním orgánům mělo pomoci při posuzování závažnosti přestupků; zároveň je však díky rozdělení jednotlivých kritérií do pododstavců mnohem přehlednější a díky tomu se jeví být přístupnější srozumitelnější pro širokou veřejnost.

5.2. Polehčující a přitěžující okolnosti

V ustanoveních § 39 a § 40 zákona o odpovědnosti za přestupky je výčet polehčujících a přitěžujících okolností. Jedná se o jakési další obecné okolnosti, které leží mimo základní znaky skutkové podstaty a mohou mít vliv na určování správního trestu. Stejně jako v případě kritérií pro povahu a závažnost přestupku se v rámci polehčujících a přitěžujících okolností jedná opět o demonstrativní výčet. Jak uvádí důvodová zpráva, právní úprava je inspirovaná polehčujícími a přitěžujícími okolnostmi upravenými trestním zákoníkem.¹³⁷

Při aplikaci těchto ustanovení je třeba dbát na dodržování zásady zákazu dvojího přičítání. Pokud by některá ze zákonem stanovených okolností byla znakem skutkové podstaty spáchaného přestupku, pak tato okolnost již nemůže být znovu brána jako polehčující či přitěžující při určování trestu.¹³⁸

Jako **polehčující okolnost** se přihlédne zejména k tomu, že pachatel:

¹³³ Srov. § 7 až § 9 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹³⁴ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 350.

¹³⁵ § 38 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹³⁶ § 12 odst. 1) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁷ Srov. § 41 a § 42 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹³⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 441.

- spáchá přestupek ve věku blízkému věku mladistvých; mladistvým je ten, kdo v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku;¹³⁹ z logiky se tato okolnost může týkat fyzických osob, které překročily osmnáctý rok svého věku, o kolik tento věk pachatel může převýšit, zákonem stanoveno není; posouzení nechává na správních orgánech; proces dospívání je individuální, závisí na mnoha okolnostech včetně pachatelovy psychické a fyzické vyspělosti, na míře jeho socializace a dalších faktorech; slovo blízký však naznačuje, že pachatel by neměl překročit věk 18 let příliš; v praxi trestního práva jde nejčastěji o pachatele ve věku do 19 či do 20 let, výjimečně, pokud to je odůvodněno jejich rozumovou a mravní vyspělostí, až do dovršení 21 let;¹⁴⁰
- spáchá přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela naplněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, nebo překročil meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost; zákon tak zvýhodňuje tzv. excesy; jedná se o situaci, kdy se pachatel sice brání útoku či jinému nebezpečí, avšak svým jednáním vybočí s podmínek jednotlivých okolnosti vylučující protiprávnost;
- napomáhal k odstranění škodlivého následku přestupku nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu; pro posouzení polehčující okolnosti tak není rozhodné, zda pachatel odstranil způsobenou škodu v celém rozsahu, či zda tak učinil sám a osobně; stačí, pokud k odstranění „napomáhal“;
- oznámil přestupek správnímu orgánu a při jeho objasňování účinně napomáhal; je třeba vlastní aktivní jednání pachatele; musí se označit za pachatele, pouhé oznámení o tom, že se přestupek stal, nestačí; význam polehčující okolnosti bude tím menší, čím větší bylo riziko pachatelova odhalení;
- spáchal přestupek pod vlivem hrozby, nebo nátlaku anebo pod tlakem podřízenosti nebo závislosti na jiném; tyto faktory mohou ovlivňovat pachatelovo svobodné rozhodování a tím snižovat míru jeho zavinění.¹⁴¹

Jako k **přítěžující okolnosti** se přihlédne zejména k tomu, že pachatel:

- spáchal přestupek tak, že využil něčí bezbrannosti, podřízenosti, nebo závislosti na jiné osobě; jedná se o situaci, kdy pachatel zneužívá vlastnosti nebo postavení jiné osoby ke spáchání přestupku;

¹³⁹ § 55 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹⁴⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 549.

¹⁴¹ Tamtéž s. 547.

- spáchal více přestupků; jedná se o souběh přestupků, to je situace, kdy správní orgán pachateli, jež byl uznán vinným z více přestupků, ukládá úhrný trest;
- spáchal přestupky opakovaně; jedná se o případ recidivy; důvodová zpráva u této okolnosti zvláště připomíná zákaz dvojího přičítání, kterému již v této kapitole byl věnován prostor; pokud zvláštní zákon stanoví pro konkrétní přestupek zpřísněný postih v případě, že dojde k opakovanému spáchání přestupku, nelze již takovou recidivu znovu brát jako přitěžující okolnost;¹⁴²
- zneužil ke spáchání přestupku svého zaměstnání, postavení nebo funkce; takového zneužití zaměstnání, postavení nebo funkce se pachatel dopustí v případě, že spáchá přestupek přímo při výkonu, v souvislosti s tímto výkonem, nebo mu takové postavení poskytlo příležitost, či usnadnilo spáchání přestupku;¹⁴³
- spáchal přestupek jako člen organizované skupiny; zákon o přestupcích žádnou definici organizované skupiny nenabízí, proto nezbyvá než vycházet z trestněprávní nauky; organizovanou skupinu lze charakterizovat jako sdružení nejméně tří osob, v němž je provedeno určité rozdělení úloh mezi jednotlivé členy a jeho činnost se v důsledku toho projevuje určitou plánovitostí a koordinovaností, kterou se spáchání přestupku usnadňuje, zvyšuje se pravděpodobnost dosažení sledovaného cíle, a tím se zvyšuje i škodlivost činu pro společnost; organizovaná skupina nemusí mít trvalejší charakter, a lze tak spáchat i jen ojedinělý, jednorázový přestupek;¹⁴⁴
- spáchal přestupek na dítěti, osobě těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí; jedná se o situaci, kdy je přestupek spáchán na skupině osob, která je objektivním způsobem znevýhodněna, proto u nich zákon stanovuje vyšší míru ochrany.

V rámci správního trestání jsou polehčující a přitěžující okolností novinkou a v předešlém zákoně nebyly vůbec upraveny.

¹⁴² důvodová zpráva k § 40 zákona č. 250/2016 Sb.

¹⁴³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 564.

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. října 2016, sp. zn. 11 Tdo 268/2016

5.3. Další zákonem daná hlediska pro určení druhu a výměry trestů

Při ukládání správního trestu správní orgán dále přihlédně k tomu, že o některých z více přestupků, nebylo rozhodnuto ve společném řízení. V případě, kdy je o takových přestupcích rozhodováno ve společném řízení se ukládá správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Jedná se o tzv. absorpci trestu¹⁴⁵; k té ovšem při ukládání trestu v samostatném řízení nedochází. Tuto odlišnost by měl správní orgán zohlednit a případně snížit přísnost trestu, či udělit mírnější druh trestu, aby nedocházelo k nespravedlivým rozdílům u shodných přestupků v závislosti na tom, zda byl trest uložen ve společném řízení, či nikoli.

Pokud se jedná o ukládání trestu za přestupek ve fázi pokusu, musí správní orgán přihlédnout k tomu, do jaké míry se jednání pachatele přiblížilo k dokonání přestupku, jakož i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. Pokus přestupku je upraven v § 6 zákona o odpovědnosti za přestupky. Protiprávnost pokusu přestupku spočívá v pouhém nebezpečí zákonem chráněného zájmu, nikoli jeho porušení. Právě míra nebezpečí vůči chráněnému zájmu, kterou pokus o přestupek představoval, by měla být reflektována při určení druhu a výměry trestu. Stejně tak by měly být reflektovány okolnosti, kvůli kterým k dokonání přestupku nedošlo. Polehčující okolností není, pokud se pachatel sám a dobrovolně rozhodne upustit od spáchání přestupku, v takovém případě totiž pokus podle přestupkového práva není trestný.

U spolupachatelů se přihlédně k tomu, jakou měrou přispělo jednání každého z nich ke spáchání přestupku. Spolupachatelství je upraveno v § 11, byl-li přestupek nebo jeho pokus spáchán úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by přestupek spáchala sama. Znaky spolupachatelství jsou: spáchání přestupku dvou a více osobami a úmysl. Úmysl se u pachatelů musí vztahovat nejen ke spáchání přestupku, ale musí zahrnovat také úmysl spáchat přestupek společně s ostatními.¹⁴⁶ O Společné jednání jde v situacích kdy:

1. každý se spolupachatelů uskutečnil svým jednáním všechny znaky trestného činu (např. při krádeži v obchodě, kdy každý z pachatelů ukradne část zboží);
2. jeden spolupachatel vykoná jedno jednání, druhý ho doplní zbývajícím jednáním a teprve až spojením těchto dvou jednání dojde ke spáchání přestupku (např. při

¹⁴⁵ VACEK, Pavel. Judikatura Nejvyššího správního soudu: správní delikty. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 7, roč. 10, s. 245.

¹⁴⁶ Tamtéž s. 314.

krádeži v obchodě, kdy jeden ze spolupachatelů upoutá pozornost prodejce, zatímco druhý pachatel krade zboží).¹⁴⁷

Pokud je pachatelem fyzická osoba, přihlédne se také k jeho osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byl pro totéž protiprávní jednání potrestán v jiném řízení před správním orgánem. Jiným řízením před správním orgánem je myšleno odlišné řízení od řízení o přestupku. Osobní poměry jsou okolnosti, které se týkají bezprostředně pachatele, jeho života, majetku, zdraví pachatele i jeho rodiny, bytové poměry pachatele i jeho rodiny, zaměstnání a výše příjmů, podnikatelská činnost, společenské postavení a mnoho dalších faktorů, které mohou mít vliv na to, z jakých důvodů byl přestupek spáchán, z čehož vyplývá společenská nebezpečnost přestupku, která by měla být zohledněna při ukládání trestu.¹⁴⁸

U pachatele, kterým je právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající, se přihlédne k povaze jeho podnikání. Mezi rozhodné skutečnosti pro posouzení tak bude spadat například, zda je podnikatelská činnost hlavním cílem, nebo jde jen o činnost doplňkovou a hlavním cílem je veřejná prospěšnost.¹⁴⁹

U právního nástupce se přihlédne k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného přestupku a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán. Při právním nástupnictví vstupuje určitý subjekt do právní pozice subjektu jiného a přebírá tak jeho práva a povinnosti. Odpovědnost za přestupek právnické osoby přechází na jejího právního nástupce a odpovědnost za přestupek fyzické osoby podnikající přechází v případě její smrti na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti. Má-li subjekt více právních nástupců, odpovídá každý z nich, jako by přestupek spáchal sám.¹⁵⁰

U pokračujícího trvajícím a hromadného přestupku se přihlédne k tomu, zda k části jednání, jímž byl přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který byl účinný při dokončení tohoto jednání. U přestupků, které jsou páchany po určitou dobu, je dle důvodové zprávy třeba zajistit, aby nedošlo k retroaktivnímu použití práva v neprospěch pachatele. Zohledněním toho, k jaké části jednání došlo za účinnosti mírnějšího zákona, se tak kompenzuje případná tvrdost pravidla vyplývajícího z ustanovení § 2 odst. 4).¹⁵¹

¹⁴⁷ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 310.

¹⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. února 2016, sp. zn. 6 Tdo 1544/2015

¹⁴⁹ JEMELKA, VETEŠNÍK: *Zákon o odpovědnosti...*, s. 334.

¹⁵⁰ srov. § 33 a § 34 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁵¹ důvodová zpráva k § 37 a § 38 zákona č. 250/2016 Sb.

5.4. Určování druhu trestů dle předešlé právní úpravy

V předešlé právní úpravě byl výčet kritérií pro určení druhu a výměry správního trestu mnohem užší. Správní orgán měl přihlédnout k závažnosti přestupku, zejména potom ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro tentýž skutek postižen v disciplinárním řízení. Za více přestupků téhož pachatele projednaných ve společném řízení se měla uložit sankce podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji postižitelný.¹⁵²

Právě vzhledem k tomu, že obecná úprava nebyla považována za zcela dostačující, byla v zákonech upravujících přestupek často výslovně upravena další kritéria pro určení druhu a výměry trestu; například doba trvání přestupku, rozsah způsobených následků, jejich charakter a další. Mnoho hledisek pro ukládání bylo stanoveno judikaturou. U majetkových trestů byl kladen důraz na posouzení majetkových poměrů pachatele tak, aby byl trest správně individualizovaný a přiměřený. Judikaturou byla také stanovena zásada zákazu dvojího přičítání. Právní úprava neznala obecná pravidla pro ukládání sankcí při souběhu přestupků. Některé zvláštní zákony upravovaly tzv. absorpční metodu, v ostatních případech byla tato metoda dovozována *per analogiam legis*, za předpokladu, že zvláštní zákon nestanovil jinak.¹⁵³

5.5. Shrnutí

Podle mého názoru přispěje nová právní úprava hledisek pro určení druhu a výměry trestů k větší právní jistotě a předvídatelnosti výsledku správních rozhodnutí, stejně tak přispěje k omezení případné libovůle správních orgánů. Právní úprava se silně inspirovala úpravou trestně právní, ovšem ne v celém jejím rozsahu. Například v oblasti polehčujících a přitěžujících okolností byla z trestního zákoníku převzata pouze část okolností tak, aby vybrané okolnosti co nejvíce odpovídaly potřebám správního trestání a usnadňovaly určování správního druhu a výměry správních trestů.

¹⁵² § 12 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵³ MATES: *Základy správního práva...*, s. 171 - 173.

Závěr

V první kapitole byly představeny základní pojmy týkající se správního trestání. Znalost jejich obsahu je velmi důležitá, neboť tyto pojmy byly následně používány v rámci celé diplomové práce. Nejdříve byla představena definice pojmu sankce, a to pomocí právní normy; jejich znaků a především tzv. trichotomické struktury právní normy, podle níž dělíme normu na hypotézu, dispozici a sankci, přičemž sankce nastupuje jako následek v případě nesplnění pravidel chování stanovených v dispozici. Trest je v kapitole definován jako opatření veřejné moci, jež je ukládán orgány státu. Trest je tedy právním následkem trestného činu a s účinností nové právní úpravy také přestupku. Tuto koncepční změnu autor práce vnímá pozitivně. Právní úprava přestupků má svou povahou blízko k právu trestnímu, a to jak z procesního tak z hmotněprávního hlediska. Soudy i správní orgány musejí při své činnosti zjišťovat, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu či přestupku, odhalit pachatele, uzнат jej vinným a uložit mu trest. Výhodu pak spatřují v tom, že nyní je tato podobnost sjednocením terminologie deklarovaná zákonem. Správní orgány a správní soudy nižšího stupně tak při řešení sporných otázek, které ve správním soudnictví doposud nebyly řešeny, mohou, samozřejmě tam kde to neodporuje účelu a smyslu zákona, využívat také trestněprávní judikaturu. Ne všechny sankce jsou trestem, ale trest je vždy sankcí. Sankce je obecným pojmem pro porušení právní normy, zatímco trest je specifickým druhem sankce ukládán při spáchání přestupku či trestného činu.

V druhé kapitole jsem se podrobně věnoval účelu a funkci správních trestů, které jsou ukládány za spáchání přestupku. Nejdříve byly v první podkapitole představeny jednotlivé historické teorie trestu, které se v průběhu času vyvíjely. Mezi tyto teorie patří teorie absolutní, relativní a smíšená. Po podrobném prostudování těchto teorií nelze než konstatovat, že současné správní trestání je ovládáno teorií smíšenou; ta spočívá v kombinaci ideje trestu jako odplaty a zároveň trestu účelově pojatého ve prospěch ochrany společnosti spolu se snahou o nápravu zločince. Druhá podkapitola je věnována funkcím a účelu správního trestu. Cílem druhé kapitoly bylo identifikovat některé základní funkce správních trestů. Výsledkem bádání je zjištění, že trest by měl splňovat více funkcí najednou, protože pouze jejich kombinace přináší naplnění veškerých požadavků a očekávání, které jsou do trestu vkládány. Hlavní funkce správního trestu spatřuji ve funkci preventivní, represivní a nápravné. Preventivní funkce se projevuje tak, že trest má působit na pachatele ještě před tím než započne se svým jednáním; měl by pozitivně ovlivnit proces jeho uvažování v době, kdy se rozhoduje, zda přestupek spáchat, či nikoli. V případě, že preventivní funkce nezafunguje, projeví se represivní funkce v podobě potrestání. Nápravná funkce se projevuje v požadavcích na určení druhu a výměry

trestu; správní trest má být spravedlivý, ne samoúčelný a měl by pachateli poskytovat prostor a motivaci k nápravě.

Cílem třetí kapitoly bylo identifikovat právní prameny, které upravují správní trestání. Nejprve byly představeny evropské prameny, které stanovují základní principy a zásady; konkrétně se jedná o Listinu základních práv Evropské unie a Evropskou úmluva o ochraně lidských práv. Relevantnost těchto pramenů a jejich aplikovatelnost na správní trestání jsem prokázal pomocí judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Jako důležitý evropský pramen jsem dále zařadil Rezoluce a Doporučení Výborů ministrů Rady Evropy, a to přestože se jedná o tzv. „*soft law*“. Některé základní principy a zásady jsou upraveny také Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod. Na podústavní úrovni je stěžejní zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který je doplněn dalšími zákony speciálně upravujícími skutkové podstaty, ale také některé procesní otázky. Nesmíme ovšem zapomínat, že i pro oblast správního trestání platí subsidiarita správního řádu.

Zodpovězení první z výzkumných otázek, zda nová právní úprava poskytuje dostatečně široký katalog správních trestů, které může správní orgán uložit za přestupek a zda stanovuje dostatečně konkrétní pravidla pro jejich výkon, jsem se věnoval ve čtvrté kapitole. Do výčtu správních trestů podle zákona o odpovědnosti za přestupky dnes patří napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci, propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Oproti předešlé úpravě tak přibyly dva druhy trestů: propadnutí majetkové hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Propadnutí majetkové hodnoty považuji za vhodné doplnění trestu propadnutí věci; nyní je možné postihnout pachatele i v případě, kdy znemožní výkon propadnutí věci. Podle mého názoru tento trest ztěžuje pachateli snahu o ponechání si majetkového prospěchu ze spáchaného přestupku. Trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku, jenž byl zaveden jako reakce na odpovědnost právnických osob za přestupky, může být podle mého názoru velmi efektivním trestem, a to především díky jeho preventivnímu působení vůči potencionálním pachatelům. Pověst a veřejné mínění je pro právnickou osobu v podnikatelském prostředí velmi cenou komoditou. V souvislosti s tímto trestem však považuji za nutné uvést kritickou poznámku. Připomínám, že při ukládání trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku má správní orgán dbát, aby byl zásah do soukromí pachatele přiměřený závažnosti přestupku. Užití termínu soukromí u pachatele, kterým může být pouze právnickou osobou, vnímám vzhledem k tomu, že konstrukce právnických osob jsou v našem právním systému postaveny na teorii fikce, jako krajně nevhodné. Ve výčtu trestů nově chybí trest zákazu pobytu. I přesto, že hlavní vědecká otázka je postavena na posouzení, zda je katalog trestů dostatečný, hodnotím absenci tohoto trestu pozitivně, a to především kvůli pochybnostem o jeho ústavní

konformitě a také reálné efektivitě. Pozitivní tendenci co do kvality právní úpravy spatřuji v úpravě pravidel pro výkon jednotlivých trestů. Především právní úprava pravidla výkonu trestů buď neformulovala vůbec, nebo neúplně. Typickým příkladem této minulé absence je například trest napomenutí, u kterého především zákon zcela mlčel, zatímco současná úprava správnímu orgánu stanovuje, jak má při ukládání tohoto trestu postupovat a na co má pachatele upozornit. Dnes jsou pro každý ze správních trestů upravena jasná pravidla pro jejich ukládání, což podle mého názoru nastavuje podmínky k tomu, aby docházelo ke sjednocování praxe správních orgánů. Sjednocená praxe správních orgánů znamená spravedlivé a rovné podmínky pro pachatele. Po zvážení těchto argumentů jako odpověď jedné z vědeckých otázek konstatuji, že nová právní úprava poskytuje dostatečně široký katalog správních trestů, které může správní orgán uložit za přestupek a že také stanovuje dostatečně konkrétní pravidla pro jejich výkon.

Smyslem poslední páté kapitoly bylo nalézt odpověď na druhou vědeckou otázku, zda je míra právní úpravy kritérií a zásad pro ukládání správních trestů odpovídající pro posouzení povahy a specifikace škodlivosti přestupku. Velmi podrobně jsem se věnoval kritériím pro určení povahy a závažnosti přestupku, polehčujícím a přitěžujícím okolnostem, a to především proto, že právě těmto okolnostem věnuje zákon o odpovědnosti za přestupky zvláštní pozornost. Ve třetí podkapitole se poté věnuji zbylým hlediskům pro určení druhu a výměry trestů. Závěrečná podkapitola je věnována stavu za předcházející právní úpravy. Zjistil jsem, že především právní úprava nebyla zcela dostatečná, tyto nedostatky pak musely být judikatorně napraveny. Po seznámení s celkovým katalogem zákonných kritérií pro ukládání správních trestů nezbyvá než odpovědět na jednu z hlavních vědeckých otázek kladně. Míra právní úpravy kritérií a zásad pro ukládání správních trestů je odpovídající pro posouzení povahy a specifikace škodlivosti přestupku. Současná právní úprava skutečně nabízí správnímu orgánu mnoho hledisek pro komplexní posouzení škodlivosti přestupku; a to až do takové míry, že vyvstává otázka, zda jich není až příliš mnoho. Není zbytečné, aby správní orgán u banálních přestupků musel hodnotit, pokud přičteme i hlediska pro posouzení povahy a závažnosti přestupku a polehčující a přitěžující okolnosti, bezmála 30 hledisek? Zcela jistě je, uvědomují si to také autoři právní úpravy, proto je tento výčet pouze demonstrativní, tak aby správní orgán nemusel posuzovat hlediska, které pro určení druhu a výměry trestu za konkrétní přestupek nejsou rozhodující.

Seznam použité literatury

Právní předpisy

- 1) Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění protokolů č. 11 a 13 s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12 a 13
- 2) zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- 3) zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 4) zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- 5) zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- 6) zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- 7) zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- 8) zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- 9) zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- 10) zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- 11) zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- 12) zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- 13) ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 14) ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- 15) Listina základních práv Evropské unie, publikovaná dne 26. 10. 2012 v Úředním věstníku Evropské unie C 326/391

Judikatura

- 1) rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 6. 1976, Engel proti Nizozemsku
- 2) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. října. 2004, sp. zn. 6 A126/2002
- 3) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května. 2007, sp. zn. 8 As 17/2007
- 4) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2009, sp. zn. 9 As 7/2009
- 5) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. května. 2011, sp. zn. 8 As 23/2010
- 6) usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. února 2016, sp. zn. 6 Tdo 1544/2015
- 7) usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. října 2016, sp. zn. 11 Tdo 268/2016

Monografie:

- 1) AZENBACHER, Arno. *Úvod do filosofie*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 304 s.
- 2) BOBEK, Michal, KMEC, Jiří, KOSAŘ, David a kol. *Dvacet let Evropské úmluvy v České republice a na Slovensku*. Praha: C. H. Beck, 2013. 296 s.
- 3) BRUGGER, Walter. *Filosofický slovník*. 1. vydání. Praha: Naše vojsko, 1994. 304 s.
- 4) DAVID, Vladislav a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2011. 448 s.
- 5) HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Praha: Aleš Čeněk, 2008. 502 s.
- 6) HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 792 s.
- 7) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné Obecná část Zvláštní část*. 4. vydání. Praha: Leges, 2014. 976 s.
- 8) JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017. 1160 s.
- 9) KLÍMA, K. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. Díl. 2. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, s. r.o., 2009. 1448 s.
- 10) KNAPP, Viktor *Teoretické problémy tvorby československého práva*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983. 267 s.
- 11) KNAPP, VIKTOR. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 1995. 248 s.
- 12) KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné (obecná část)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 968 s.
- 13) LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2007. 114 s.
- 14) LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.
- 15) MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. 1. vydání. Ostrava: Pedagogická fakulta OU, 2005. 203 s.
- 16) MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 226 s.
- 17) NEZKUSIL, Jiří a kol. *Československé trestní právo*. Svazek I. Obecná část. Třetí, doplněné a částečně přepracované vydání. Praha: Orbis, 1976. 326 s.

- 18) NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné. 4. aktualizované vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 373 s.
- 19) POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního. Díl 2*. Brno: Čsl. Akademického spolku „Právník“ v Brně, 1946. 199 s.
- 20) PRÁŠKOVÁ, Helena. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 446 s.
- 21) SOLNAŘ, Vladimír. *Tresty a ochranná opatření*. Praha: Academia, 1979. 220 s.
- 22) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. 3632 s.
- 23) ČERVENÝ, Zdeněk a kol. *Přestupkové právo. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde, 2011. 457 s.

Odborné časopisy

- 1) KINCL, Michal. Ochrana dobré pověsti právnické osoby. *Daňová a hospodářská kartotéka*, 2003, roč. 10, č. 7, s. 64.
- 2) PRÁŠKOVÁ, Helena. Europeizace trestního práva správního. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 17, č. 13, s. 488 - 489.
- 3) PRŮCHA, Petr. K pojetí správněprávní odpovědnosti a správního trestání. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1 - 2, s. 16 - 27.
- 4) VACEK, Pavel. Judikatura Nejvyššího správního soudu: správní delikty. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 7, roč. 10, s. 245.

Internetové zdroje

- 1) ERBSOVÁ, Hana, VILDOVÁ, Iveta. *Nové přestupkové zákony (aneb co nás čeká a nemine v okurkové sezóně)* [online]. epravo.cz, 31. března 2017 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na < <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-prestupkove-zakony-aneb-co-nas-ceka-a-nemine-v-okurkove-sezone-105644.html?mail> >.
- 2) CHAMRÁTOVÁ, Anna. *Veřejný ochránce práv jako připomínkové místo u reformy správního trestání* [online]. pravni prostor.cz, 26. července 2017 [cit. 17. ledna 2018]. Dostupné na < <https://www.pravni prostor.cz/clanky/spravni-pravo/verejny-ochrance-prav-jako-pripominkove-misto-u-reformy-spravniho-trestani> >.
- 3) KMEC, Jiří. *Účel trestu* [online]. epravo.cz, 22. března 2013 [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na < <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html> >.

- 4) KORBEL, František. *Co přinese nová právní úprava přestupků* [online]. pravni prostor.cz, 31. ledna 2017 [cit. 1. února 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/spravni-pravo/co-prinese-nova-uprava-prestupku>>.
- 5) MIROVSKÁ, Petra. *Správní delikty se mění na přestupky* [online]. ksb.cz, 26. června 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <http://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/clanky/3843_spravni-delikty-se-meni-na-prestupky>.
- 6) ODBOR LEGISLATIVY A KOORDINACE PŘEDPISŮ MINISTERSTVA VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 6. února 2017 [cit. 29. listopadu 2017]. Dostupné na <www.mvcr.cz/soubor/pruvodce-novou-upravou-prestupkoveho-prava.aspx>.
- 7) POBUCKÝ, Michal. *Ochrana dobré pověsti právnické osoby* [online]. epravo.cz, 23. července 2010 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-dobre-povesti-pravnicke-osoby-63963.html>>.
- 8) POTMĚŠIL, Lukáš. *Nová právní úprava správního trestání, část I.* [online]. pravni prostor.cz, 4. prosince 2017 [cit. 16. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/spravni-pravo/nova-pravni-uprava-spravniho-trestani-cast-i>>.

Jiné zdroje

- 1) důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb.

Shrnutí

Diplomová práce s názvem „Správní tresty a jejich ukládání v přestupkovém řízení ve světle nové právní úpravy“ se zabývá oblastí správního práva, konkrétně správními tresty se zaměřením na jednotlivé druhy správních trestů, jejich výkon a způsob ukládání. Zároveň porovnává novou právní úpravu správního trestání s úpravou předešlou. Obsahově je rozdělena do pěti kapitol. V první kapitole jsou představeny základní pojmy jako: sankce a trest. Druhá kapitola je věnována účelu správního trestu a jeho funkcím. Ve třetí kapitole jsou představeny prameny správního práva trestního. Čtvrtá kapitola pojednává o jednotlivých druzích trestu a jejich výkonu. Pátá kapitola se zabývá kritérii pro určování druhu a výměry trestu. Závěr práce spočívá ve zhodnocení právní úpravy a nalezení odpovědí na vědecké otázky stanovené v úvodu práce.

Abstrakt

The thesis titled „Administrative penalties and its imposing in misdemeanor proceeding in the light of new legislation” deals with the area of administrative law, namely administrative penalties. The new legislation of administrative penalties is compared with the previous one. The thesis is consisting of five chapters. The first chapter explains basic terms such as sanction and penalty. The second chapter deals with the purposes of administrative penalties and its functions. The third chapter presents legal resources of administrative penalties. The fourth chapter deals with the types of penalties and its prosecution. The fifth chapter deals with criteria for determining the type and severity of penalty. The conclusion of the thesis is evaluation of the legal legislation.

Seznam klíčových slov

přestupkové řízení

přestupek

správní trest

druh trestu

ukládání správního trestu

výkon správního trestu

napomenutí

pokuta

zákaz činnosti

propadnutí věci

propadnutí náhradní hodnoty

zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Key words

misdemeanor proceeding

offence

administrative penalty

type of penalty

imposing of administrative penalty

execution of administrative penalty

warning

fine

prohibition of activity

confiscation of thing

confiscation of replacement value

publication of the decision